

הענין פאן קאמפאניא

אונזערע זייטען פארשייט - געזעלשאפטליכע סאג - צייטונג

Mr. 217 1212 | Łódź, Piątek 16 Września 1927 | מיטגעבן יאדוואגא | לודז, פרייטאג י"ט אלול תרפ"ז | Mr. 217 1212
דערעס פון רעדאקציע פון דעמיטראטשיע: לאדז, פערטריקאווער 21, טעל. 24-71 | Adres redakcji i administracji Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24, 71.

מענער-היט

עמפעהלעם -

מ. האפעלדושיניק. קאנסטאנטינער 8

יודישער דעמאקראטישער וואהל-בליאט.

אכטונג, יודישע וועהלער!

אלע וואהלערס, אלע מליחמחענדיגער, אלע פון ראדיקעלערס און די נאנצע דעמאקראטי

טועטען זיך שבת - 17 און 18. ה. ה. אויף אנדערע

שבת 2 א זינער פאר ברויט-שניידער (אלעס 1. מאי 2): גלעטמאן, לבנון, ווייזמאן.

2 א זינער זאמאדוקא 5 (ראדיקעלערס): אינגעלד, באלבאריסק, איזקאזסקי.

7 א זינער וואהלער 5 (האנדלערס): שוסטער, סטאלערס: לבנון, גרונשטאן, מנסקי.

7 א זינער - ערשטע פון קאנסטאנטינער (ברודשוינער 7): ווייזמאן, באלבאריסק, פראנקענשטאן, גרינשטאן, לעוו.

8 א זינער - סקולער-ארוינאזיע (פערטריקאווער 101): מאסע, פראנקענשטאן.

8 וואהל-מיטינגען

11.9.27 - זאמאדוקא 5 (מאקאן מאגיסטראט): ד"ר הערשעלבערג, קירשבוים, מינץ, העניק.

6 א זינער זאמאדוקא 5 (שטער): ד"ר הערשעלבערג, גרו, ווייזמאן, העניק.

9 א זינער (אלע, הענדלערס-מיטגלידער): באלבאריסק, גלעטמאן, מנסקי.

קומט מ'סענדיג

יודישער דעמאקראטישער וואהל-בליאט.

פערגעסט נישט.

דאס די ערשטע

קאנסטאנטינער - פערפומעריע

... אין ניר ביי ...

S. BUCHWEITZ

Łódź, Piotrkowska 22, tel. 31-43.

וואו איהר בעקומט צו די ביליגסטע פרייזען

זייער, פידער, פערפום, קרעמען אין און אויסלעגערשע.

איבערנעהמע פערטערעמונגען

אז'יה לעטלאנד (Latvija)

ריגא, ליבאו, ווינדאו פראווינץ בעקאנט מיט דע קאמפאניע קונדעס

אין פערטערעמונגען, בעקאנט די לאנדעס-שטארקע און וואס אין שוויטש פונקט

רעפערענצען, צו ערשטערען גיין 21 סעפטעמבער און דעמיטראטשיע פאר 960.

זאל פיר הארמאניע, נארוטאוויטש-גאס 20.

בית תפילה לימים הנוראים

ראש השנה ויום כיפור וועט דאווענען אין קאנסטאנטינער-זאל

דער בערלינער חזן און אויסגעבן, תהלה ג' אדעקאנסאט פון וועלכער שטאמט שוהל ר'

עזר מנחם זשופאוויטש

(בן הרב ר' חיים אריע' נ"י מבראדא, א תלמיד פון דעם וועלט-בעריהמטען אדעסער חזן און קאנסטאנטינער פרייע מינהאגיסט) מיט'ן אנטוויקלונג פון דעם הענט פונקט. גוט-איינשטודירטען פאר פון 60 פערזאנען אונטער דער לייטונג פון צעוואסטען דירעקטאט און קאנסטאנטינער ר' רובין.

ס'איז צו האפען, אז דורך דע תפילות וועט תהליה פון דעם היינטיגער אנגעזעהנער וועלכער חזן און פון דע נייע קאנסטאנטינער, וועלכע וועט פארענדיגט געווארען ספעציעל צו דע תפילות וועלכע די תהליה האט דעם געטען געטען געטען.

געלעטען-פערקויף הויפט זיך אן פון זונטאג, א' דעליהות, דעם 18. סעפטעמבער און פונקט פון 9 פרייטאג 9 אונטער און קאנסטאנטינער פאר.

בעמערקונג: ערב ראש השנה וועט דער פערקויף פון דע געלעטען זיין נור פון 9 פרייטאג פון 4 נאכמאנאט. תהליה פון קאנסטאנטינער, פארענדיגט איך בעצייטענס מיט געלעטען.

אנטישולדיגונג.

דערמיט צעט און צעשולדיגונג ביים פאר. פראנא גערשאן פאר בעלידיגען זע צעשט-ליך מיט פערשידענע נישט שיינע אויסדרוקען. און פערזענלעך, פון אדעלעס וועט מ'זעהן נישט פארשען.

שמועס נאדערשטיין (עלוי-נעשק סוחר)

יוד. פרא. מאנאזי-שניידער-מיסטער-פראמינע

8-2.9.27. מענער-מאנאזי-שניידער (מארינאדעס און פארקעך)

שבת דעם 17. ה. ה. 2' אונטער קומט פאר

הענט, ווער וועט פארשען, האט זענען בערלינער געווארען אויף דער פרייערדיגער פערטערעמונג. קאנסטאנטינער פאר גיטע פערלען!

זאמאן 18. ה. ה. 8' אונטער פאר

פון דע וועטען דעם און וואו ער א צעשטען וועט, כדי דאס נאנצע פאר וואו זיין פערטערעמונג וועט ס'אין דא צו בעהאנדלען ערשטעלסטע פארשען.

פון מאנאזי-שניידער-פראמינע.

אנאנסען אין "נייעם פאלקסבליאט"

האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

פלעצער צו פערמאניפער

אז'יה וועמער-האנינגען

20 מינוט רייזע אונטער לאס צווישען פערטערעמונג און ראקאטאנצע צו 1000 זל. א פלאץ. אפערטען אונטער 948, פלעצער אין אדמיניסטראציע.

וואנצען

און אלע אנדערע ווערען פערמאניפערט

א מראדיקאלסטען

"MORANT"

צו בעקומען און אפטייקען און סקלאד אפערטעשטע

אַראַמאַטישעס, פֿרישען אַממונג וועסמו ערהאַלטען, בענצענדיג פֿרשטקלאַסיג
 ערפֿרישענדע **פאסטא צו צײהן KALIKLORA**
 עס פֿערשוואַנדעט זאפֿאָרט דער מאַוסער גענױך פֿון מײל.

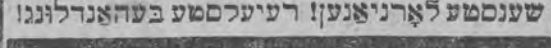
בִּימֵי הָאָפֶסְטֵרֶאטִיוּ
פֶּן מְלֻכָּה, קִאמוֹנָאֲדֵע אֶן נֵע-
זֵעֶלֶשְׁאֶפְטִיכֵע בַּעֲמֻמֶּע
40 שִׁיעוֹרֵעוּיֵשׁ 40.

אויסערן פראגראם: בעזוך פון פרעזידענט מאשטיצקי אין לאדז
דער נעכסטער פראגראם: די גרעסין אויף דער ריזיערא. ~~~~~ טנהאז פון דז מאנאטען 530, 730 און 9.30

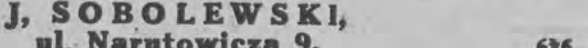
469

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז עס ווערען אנגענומען איין-
 צווייבונגען (אויף 1) צושניידען און ניהען פון קלענער ווי
 אויך פון קינדער-קאמפאניע. (2) וויסע און קאלירטע-שטי-
 קערן ווי אויך עהנליכע האנד-ארביטען. (3) דעם-פונקט:
 קאפערלעזען, פאנאמא-אויס-שטעלעס און אבאזשורען. (4) סאני-
 קאר. דער קארעספאנדאנט נעמט אן איינצוהייבונגען און
 ערשטלע אינפארמאציע פון 12-10 פור.

מזר בויען: שפול-מאשנען, שלויך-שפול-מאשנען,
טרייב-מאשינען, קרייך-שפול-מאשנען, סריקאט-שפול-
מאשנען, גייז סטעטעמאן. טרייב מאשינען אויף
ווייז און שפול-מאשנען אויף זיידע. אויך זייד-
מאשנען צו גלאטענע גארן, סטעטמאטעס, ווי און
פארשטעלענע מאטעריעלע טאטורען און שייסען טון
פארשטעלענע מעטאלען.

ד: מתפללים פון פאריגען יאהר בעס מען זיך צו צוויילען און ווייטער דעגנען
ד: אלעמער, מ'זעט וואס פאר א שטעטלעכע זאך דינסטאג' וצבים ד. 20 סעפט.

(מרדכי גאונים גאוס) זיי
ריינשטיין 2. שט. 456

ער איז ריין, נאטירליך און געזונטערס פאר אלעלייט און דאס זיין דאסעלעסער
פארזונג: מיט לאז און פלאמבע.

795 בששקע, שלאמקע פֿריר אין יצחק יאסקאוויטש.

מעלעפאן ווארשא-מאסקווע

נעכטע פארנעםטע דער ערשטער מעלעפאן געשפרעך צווישען וויצע-פאס-מיניסטער איז ווארשא און דעם פאליטישען געזאנדטען ה' פאסעק איז מאסקווע.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). נעכטען איז פארנעםטע דער ערשטער פארשטענדענער דאזיקן מעלעפאן צווישען ווארשא און מאסקווע. דער וויצע-פאס-מיניסטער האט געוואלט צום מעלעפאן דער ווארשאנער געזאנדטען און מאסקווע ה' פאסעק און מיט איהם זיך פארנעםטע. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

אפלאנגען פון מארד אין דער סאוו. אמבאסאדע.

די טעג האבן זיך אין דער פארשטע פאזיציען פארנעםטע פון דער סאוויעטישער געזאנדטען אין ווארשא. דער וויצע-פאס-מיניסטער האט געוואלט צום מעלעפאן דער ווארשאנער געזאנדטען און מאסקווע ה' פאסעק און מיט איהם זיך פארנעםטע. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

די אפיציעלע נאמינאציע פאר דער הויזער אלס גענ. סאנסול אין חיפה.

אין מאסקווע האט זיך אפגעדיקט צו אפלאנגען דער וויצע-פאס-מיניסטער פאר דער הויזער אלס גענ. סאנסול אין חיפה. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

וויצע-פרעמיער האנפערט מיט סענאט-מארשאלע.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). וויצע-פרעמיער האנפערט מיט סענאט-מארשאלע. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

א שפאלטונג איז אוקראינישען מיט-קלוב.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). א שפאלטונג איז אוקראינישען מיט-קלוב. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

פערזאנלעכע ארמאדאקסישע וואהל-קאמיטעט.

די אגודת ישראל און ארמאדאקסישע וואהל-קאמיטעט. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

די שרעקליכע סאמאטראפע אין יאפאן.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). די שרעקליכע סאמאטראפע אין יאפאן. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

לעא מאצקין - פארזיצער פון גייעס אפיאנס-קאמיטעט.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). לעא מאצקין - פארזיצער פון גייעס אפיאנס-קאמיטעט. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

דייטשע רבנים רופען צו שטיצע דעם נאציאנאל-פאנר.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). דייטשע רבנים רופען צו שטיצע דעם נאציאנאל-פאנר. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

וועגען אנאלגעמיינעם יודישען נאציאנאלע פלאן צו די לאדזער שטאט-ראט-וואהלען.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). וועגען אנאלגעמיינעם יודישען נאציאנאלע פלאן צו די לאדזער שטאט-ראט-וואהלען. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

די רוייה פון אלטען לאדזער שטאט-ראט.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). די רוייה פון אלטען לאדזער שטאט-ראט. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). די רוייה פון אלטען לאדזער שטאט-ראט. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

א נאר איז א האלבער נביא.

אונזער לאדזער ראטוואל איז אבער, לא ערנו, נאך עפעס מעהר - א גאנצער שומה.

דער 15. (טעלעגראפיש פון אינזער קארעספאנדענט). א נאר איז א האלבער נביא. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

פערזאנלעכע ארמאדאקסישע וואהל-קאמיטעט.

די אגודת ישראל און ארמאדאקסישע וואהל-קאמיטעט. דאס געשפרעך איז פארום געווען שטערונג.

אפגעשטעלט די עליה אַרץ-ישראל

די נייע בערגענצונגען מאכען אונטערגליד יעדע איינוואנדערונג.

פער
צערעס

ספייציאל-פערסענלעכע און פאמיליע
אויף די ים צום
האבן באהן בראטן

סערטאניא איסטרליק, צערטס
מיט דער הכשר-חתימה און
ווארט צאריק מיט דער אייגענער
פערסענלעכער
SATURNIA S.A. WARSZAWA

אין דער נייער גורא וועגן פארהאן
נאך שוועריגקייטן פאר די עולם. אין
געזונטען צו דעם, וואס האט זיך גע-
פיהרט ביז איצט, וועט דער איינפאל-
דערער צעקומען א ווייז, נאך ווען ער-
וועט האבען אומאפגענומענע פאס-
פארט פאר אירע צווייטע זון דעם לענד, ווען
זעלבסט ער האט ארויס און ער האט
דעם רעכט צווייטקומען פארן. א ווייז
וועט און איצט א ווייז גלייכע איין יאהר.
נאך צענדליגער צענדליגער צענדליגער
דער געהאלט צווייט וועט די נייע גורא
פריין אין קראפט נאך לעבן די פאסות
וואס זענען דערלעבט געווארן דער
רעגירונג פון 23 אונטער און שטענדיג.

אין ווייטער העלפט קיין פערמאנע-
נישט, אז א יור וואס קענען קומען אין
ארץ-ישראל. די פערמאנענצונג זאגט
די פערמאנענצונג איינפאלדער און
פארמאנענצונג פאר 100: באמת פערמאנע-
נצונג פערמאנענצונג, וואס וועלען זיך קענען
איינפאלדער אין לענד וועט ערלויבט
ווערען פארמאנענצונג אין לענד, ווערעט
אין, באמת פערמאנענצונג אין לענד
ווערעט פארן. זיך איינפאלדער אין לענד
— אט דעם וועט צעשליסען דער
רעגירונג-פערמאנענצונג, דער פערמאנענ-
צונג פארמאנענצונג, 100: וועט איינפאלדער
און דער פארמאנענצונג וועט זיין רצון.

ער פאר ווען אונטערגענומען: און
היינט אין ווייטער ווערט דעם רעכט
געזעצן נאך פאר א ספעציעלעס אין
דעם איינפאלדער. מענשען, וועלכע
זענען איינגעפאלדער נישט אין לענד, אין
דעם דורך א צענדליגער דורלעבט
פון דעם לייער פון איינגעפאלדער
היינט פון דער רעגירונג און 100
וועט א צענדליגער צענדליגער
אויך פונדע דער עליה פון פערמאנע-
נצונג פערמאנענצונג ווערעט נעמט
שוועריגקייטן. זיך איצט האט יעדער
איינער, וואס האט געקענט צווייטע
א פערמאנענצונג פון 500 פונדע נעמט
פארמאנענצונג אין לענד, אבער פון היינט

ירושלים, 15. (קאפי) לויט די
צענדליגער פערמאנענצונג פון דער רעג-
ירונג שטעלט זיך ארויס, אז די רעג-
ירונג האט צעשליסען כמעט אפגעשטעלט
איינגעפאלדער די יודישע איינפאלדערונג
אין לענד, דעם מאל איז נישט געמיינט
בלויז א צענדליגער די עליה, נאך
אפגעשטעלט ווערען די ווערען פון לענד
פאר דער עליה-ישיבה עליה, אויף דער
פערמאנענצונג פון דער צווייטע ישיבה
פונדע, אז די רעגירונג וואס צעשליסען
אויך פאר דעם קומענדיגען האלבען
יאהר קאמפער 1927-1928 מערץ 500
סערטאניא-פערמאנענצונג, ווי דעם פארמאנענ-
צונג יאהר פארמאנענצונג, האט
די רעגירונג געענטפערט, אז פאר דעם
קומענדיגען האלבען יאהר וועט זי נישט
פארמאנענצונג קיין שום נייע ספעציעלע
קאמפער. זי האט זיך אויך נישט גע-
געט מיט דעם אפגעשטעלט די עליה-ישיבה
עליה און האט אויך איינגעפאלדער
רייזע נייע בערגענצונגען אין פארמאנענ-
צונג קאמפערונג פון דער עליה.
זיך יעצט האט יעדער און-ישראל-
דיינער פירער, וואס האט דעם רעכט אום-
שע הכנסה, געהאט דעם רעכט אום-
שרייבען וועג קרוב פון אומלענד.
לויט די נייע גורא איז ערלויבט פארמאנענ-
צונגען אין לענד נאך א פאר און
קינדער ביזן לענד פאר 18 יאהר,
אבער נישט קיין ברודער און שווע-
סער א.א.וו.
נאך געהאט דעם רעכט פארמאנענצונג-
צונג פון חוץ לארץ די נאכט פארמאנענצונג

סברות, פלפול און פשט'לעך, ווענע דעם פערשוואנדענעם גענעראל זאנורסקי.

פערמאנענצונג, דאנערשט, די רעגירונג-
פערמאנענצונג, אז אין אמת'ן געפונען
זיך געט זאנורסקי נאך אין פארמאנענצונג
פאר, דעם בריק האט ער איינגעפאלדער
צו וועט א פריינד קיין דעם ציג, וועל-
כער האט שוין דעם בריק צוואנצן
פון דענציג.
די דורך גראדע צווייטע באזונד-
רעכטע, אז דער געזעצן געפונען
זיך נישט אויף דער פריי, וועלכער
וואס וועלכע דעמאלט זאנורסקי אום-
צעהלען דעם פארט וואו ער געפונען
זיך. די דורך גראדע צוואנצן מ'ס די
זעכטע-פערמאנענצונג, האט ער
געזעצן זאנורסקי האט פון זיין נע-

ווענענצונג, דאנערשט, די רעגירונג-
פערמאנענצונג, אז אין אמת'ן געפונען
זיך געט זאנורסקי נאך אין פארמאנענצונג
פאר, דעם בריק האט ער איינגעפאלדער
צו וועט א פריינד קיין דעם ציג, וועל-
כער האט שוין דעם בריק צוואנצן
פון דענציג.
די דורך גראדע צווייטע באזונד-
רעכטע, אז דער געזעצן געפונען
זיך נישט אויף דער פריי, וועלכער
וואס וועלכע דעמאלט זאנורסקי אום-
צעהלען דעם פארט וואו ער געפונען
זיך. די דורך גראדע צוואנצן מ'ס די
זעכטע-פערמאנענצונג, האט ער
געזעצן זאנורסקי האט פון זיין נע-

דער עין זאנורסקי, וועלכער האט
שוין אונטערגענומען צו ווערען,
אין ווערען אומגעווערעט געווארען,
צוליב צוויי בריק, וועלכע זענען קאנ-
צען קיין ווערען מיט דער אונטער-
שרייט פון געזעצן זאנורסקי, די דע-
זענע בריק זענען געווען, ווי צעקא-
מאט'ן פארמאנענצונג פון דענציג און
האבען צוליב דעם אומגעווערעט פאר-
שידענע השערות אומגעווערעט אויף א-
גאנצער שטייגער:
די רעכטע פערמאנענצונג וועט דערין א
צווייט, אז געט זאנורסקי אין ערגעץ
אומגעווערעט און דעם בריק האט ער
אומגעווערעט, כדי צו געזען צו ווערען

אונטערען פאשיסטישען טעראר אין ליטע.

וואס ס'דערציילען די ענטלאפענע דעפומאטען פון ליטע.

האבענדיג צו איהר דיספאזיציע די
אייגענע-פערמאנענצונג פארמאנענצונג
דעם גאנצען מלוכה-פאר, צוואנצן
איהר צו איהרע בעדערפארענען. אזוי
פארמאנענצונג די רעגירונג צו ענדערען די
קאמפאזיציע אויף וועג פון א פלעג-
סאט, וועלכער וועט פארקומען אויפ'ן
סאט פון א נייער פארמאנענצונג און א-
זוי אומלעבנדיג פארמאנענצונג די רעגירונג
פון וועלכע-פערמאנענצונג צוואנצן די
שט'ם רעכט ביי דער פארמאנענצונג. און
די פארמאנענצונג צעשטעלט דעם סאט
פון גאנצען ליטע-פארמאנענצונג!
אזוי די דאזיגע פערמאנענצונג פער-
מאנענצונג וועלען די פארמאנענצונג
פארמאנענצונג 1927 דעם פארמאנענצונג,
ווייל פאר זענען איינפאלדער, אז די
איינפאלדער רעגירונג איז א קראנצ-
דיגט און אז די פארמאנענצונג, רע-
פארמאנענצונג שטענדיג בלויז צו קרעכט-
רען די פארמאנענצונג פרייהייטען און
פארמאנענצונג ביי זיי יעדען איינפאל-
אויף די מלוכה פארמאנענצונג.
דער איינפאלדער פון דער צעשטענ-
סאט-פארמאנענצונג פארמאנענצונג
— פערמאנענצונג פארמאנענצונג
— איז נישט ווייט, די לעצטע געשע-
הענישען אין ליטע זענען דער פאר-
שער קאנצע פון דעם סאט פון וועל-
דעמאנענצונג ממלכה...

דעם צעשטענען פארמאנענצונג פון דער ליטע-
שער געזעצן פארמאנענצונג.
און איצט-פערמאנענצונג דער ליטע-
שער דעם פארמאנענצונג-פארמאנענצונג
צו א שווערע שטייגערען און קאמפ-
סאט-פארמאנענצונג, ס'זענען אין ליטע איינ-
פאלדער געווארען קריג-צוואנצן און
פארמאנענצונג. הונדערטער איינפאל-
צענען פארמאנענצונג זענען צעשטענ-
געווארען. די קאנצענצונג-פארמאנענצונג
זענען איינפאלדער מיט די פיהרער און
ווער פון די פארמאנענצונג, וועלכע וועל-
נישט אומגעווערעט די איינפאל-
רונג. אבער אלץ הערשט דער פארמאנענ-
פון זעכטערס. יעדער איינפאל-
וועלכער וועט נישט שלום מאכען מיט'ן
נייעם קורס, איז ביי דער איינפאל-
רעגירונג א פארמאנענצונג, ווע-
מען ס'פארמאנענצונג, פרייער אבער
פאר די תאסה, אין לענד הערשט א
שטענדיג נידעריגע-פארמאנענצונג, וועלכע
פערמאנענצונג זיך בהדרגה-פארמאנענצונג אין א
פונדע פון די סאט, און די רעגירונג,

צוואנצן פארמאנענצונג פארמאנענצונג פארמאנענצונג
צו רעפארמאנענצונג, און אין דער פארמאנענצונג
רייזע אויפ'ן סאט-פארמאנענצונג און פארמאנענצונג
לען צווייט. די סאט-פארמאנענצונג צווייט
נונג האט איינפאלדער, דער פארמאנענצונג
קלעם האט זיך פארמאנענצונג, פארמאנענצונג
א צוואנצן פארמאנענצונג פארמאנענצונג דער פאר-
איינפאלדער פארמאנענצונג פון די פארמאנענצונג
ליכע קלעם, די פארמאנענצונג - פארמאנענצונג
האט זיך פארמאנענצונג פארמאנענצונג.
די קאנצענצונג-פארמאנענצונג האט אויך
פארמאנענצונג, אז זי נעמט וועג צו-
הונג צו די נאכפאלדער מינדער-פארמאנענצונג,
וועלכע וואנען אין ליטע, וועט נישט
ברע צו קיין נאכפאלדער, און דעריבער
זענען דורכפאלדער געווארען צוואנ-
זי א רייזע רעפארמאנענצונג, דעם שול-
זען פון די פארמאנענצונג איז פארמאנענצונג-
פארמאנענצונג אויף פרייערע יסודות.
דאן איז אבער נאך נאך געקומען די
אומגעווערעטע פערמאנענצונג פון
סאט-פארמאנענצונג, וועלכע האט
פערמאנענצונג די צוואנצן שטענדיג פון

די צוויי ליטע-פארמאנענצונג, פאר-
פארמאנענצונג און קינדעס, וועלכע זענען
צוליב די רעפארמאנענצונג אין ווער פאר-
שייטער היינט צוואנצן קיין פאר-
לען, ביזשען ווייטער-פארמאנענצונג איינפאל-
ווענען מ'זאגט אין ליטע.
— כדי צו האבען א פארמאנענצונג
דער פארמאנענצונג סאט-פארמאנענצונג אין ליטע
פאר דער איינפאלדער פארמאנענצונג פון וועלכע-
פארמאנענצונג - פארמאנענצונג די ליטע-פאר-
פארמאנענצונג - פארמאנענצונג מיר זיך אומק-
רען צו דער צייט, ווען בייים רעגירונג
ווערען זענען געשטענען די קריסטליכע
דעמאנענצונג. די דאזיגע גרופע האט
זיך געהאלטען פארמאנענצונג ביי דער מאכט
א דאנק די אומגעווערעטע פארמאנענצונג
לענדענען, וועלכע זי האט געווארען
אין די פארמאנענצונג, און פארמאנענצונג צוואנ-
דורכפאלדער די פארמאנענצונג, וועל-
כע האט פארמאנענצונג הויפט-פארמאנענצונג די
וועלכע צעשטענענען. אבער דער
פארמאנענצונג פון א דורכפאלדער פארמאנענצונג ווער-
שאטליכען פארמאנענצונג און פון מלוכה
פארמאנענצונג ביי דעם האט שטענדיג
ווייז דער פארמאנענצונג דעם לענד צו א פאר-
וואס עס האט צוואנצן די פארמאנענצונג
די פארמאנענצונג צו פארמאנענצונג איינפאל-
דער געזעצן פארמאנענצונג סאט-פארמאנענצונג, און בוז
די לעצטע וועלכען האט זיך טאקע
דער אויסוועג פון דער פארמאנענצונג-
שטענדיג פארמאנענצונג איינפאלדער געזענען.
ס'איז געשטענען געווארען א קאנצענצונג
רעגירונג, אין וועלכע ס'זענען פאר-
אויך די פארמאנענצונג פון דער סאט-
דעמאנענצונג.
די נייע רעגירונג איז צעשטענען פאר-
פארמאנענצונג

Dr. med.
H. Gutzstadt
סאט-פארמאנענצונג פארמאנענצונג
פארמאנענצונג פארמאנענצונג
צווייטע-פארמאנענצונג
Zachodnia 62 (23 אונטער)
פארמאנענצונג 29-52
נעמט אן פון 12-2 און פון 4-7 אונטער.
Dr. R. Bornstein
med.
אונטער-פארמאנענצונג פארמאנענצונג
פארמאנענצונג (קריסטע) 9, סאט 25-06
נעמט אן פון 7-8 און 8-8 און.

די נייעסטיע פערמאנענצונג

פארמאנענצונג, סאט-פארמאנענצונג, קלענע-פארמאנענצונג, פארמאנענצונג
ווערען הויפט, קאפי און פארמאנענצונג
צוואנצן-פארמאנענצונג-פארמאנענצונג
Perfumerja DRUKIER Zawadzka II
פארמאנענצונג פארמאנענצונג - פארמאנענצונג!
פערמאנענצונג: פארמאנענצונג און הויפט-פארמאנענצונג אויף געווען

Dr. M. GLAZER
med.
צווייטע-פארמאנענצונג
ul. ZIELONA Nr. 6
פארמאנענצונג 45-49
הויפט-פארמאנענצונג פארמאנענצונג פארמאנענצונג
נעמט אן פון 12-2 און 7-8 און

הואם באז חערען ועהר שער ליד

וְיִשְׂרָאֵל אָמַן

צו דער וועהר-קאמפאניע
אין לאדז.

די אינטימע צערוואלונג פון פער-
קער. בונד אין נענף וועט ען סעק פער-
טריבען א גיי בלעזעל אין דער וועלט.
אקלייטט און א רוק פון די מענשהייט
אויפן וועג פון פערקער שלום.

אויב די רעוואלוציע פון די קליי-
נע מלוכות בענען די גרויסע, אויב די
שלוס-פראצעסען פון בולעזן און הא-
לענדר, וועלכע די באשטימטע מלוכות
העבען גליי בערידעווינג בעשטימט,
וועלען צופילע צו קיינע נעמשה'דיגע
רעוואלוצען נישט פיהרען, וועט דאך
זיין ארגיטע פון פאלקער-בונד נישט
דיה לאיבאר און די פאלקער-בונד-דע-
קלענציעס וועלען זיך נישט אומקעהרען
צוריק אהיים מיט לידיגע הענט.

די משה איז, וואס דינאטעלער, -
אט די גרויסע אייגענשאפט מלוכה,
גרויס גלייך נאך דער מלה אין דער
וועלט-מלכה, - האט זיך איצט כתוב
געווען בפני עם ועדה אונטערצושריי-
בען דעם פראטאקאל וועגן גוררים
געריכט, אלס א מיד, אלס א חוק ולא
יבולר אין תלמוד און סיכסוך, אין תל-
מוד אונטערצושרייבען קאנפליקט מיט א צוויי-
טער מלוכה, וואס האט אן אפגעקע-
ליגט איהר חתמה אונטערצושריי-
בען.

דימשלענדער ווערט פארטן דער
וועלט מיט אַ שלום אינצייטן. זי דער-
קלערט, און זי איז גרייט צו יעדן

א צווייטער מדינה זיך אונ-
 דעם פאק דיין פון א באררים
 נישט אנהויבען א מלחמה
 צווייטען צו.
 יטען זיך.

די אייגענע דייטשלאנד
אך נאך נישט לענג בעזונד
ל וון מיליטאריזם אין איי-
קלע איהרע פארשפעהער,
ג וון צוועלענעם קיסר
זום הודו און פערזענליכע-
ע זינע משרות, בענער-
יצערע, פלענען האבען די
ען דער וועלט געמאכענ-
אין קלענען דעמיט איהן
מכונן ויראז.

דאָן ביר אלע, און גאָך
לעבנע האָט דייטשלאַנד גאָר
קלערט און זיך פשוט אויס
פאררעם-פאררעם אין צוויי-
הונדערט באַהענגונגן.

אנק ווענען צוררות, וואס
טען דעם פויסט-רעכע, די
יישען די בעלקער, איז צום
קל אויפגעקומען אויף די
א-קאמפארענציען, וואס ווענען
ייפארעמען בעזארגען 17ט
יאסירט מן 17טלנד, איז

יאן ויך אין האַלץ צווישן
 יוהאניטש שלום קענטערשטאָק
 און האַלץ ענגלער, געבן
 און טערענא און פאָרש-
 יאט דייטשלאַנד שליסטן אַ
 נאָך און ויך בתחייב זיין
 און אַפילו ויך משמח
 דאָ שטענדיגען בית-דין און
 בון מלחמות.

צרישע דינעשלונג האט
 דאס צענטראל און צענטראל
 זיך א היסטארישע פער-
 דער וועלט.
 שרייבער פון דער וועלט
 זיך מוזען אנטשטעלען אויך
 שטארקע צענטראלע דאטע
 1914, אויך דינעשלונגס פער-
 נאכער מיליטאריסטישע פער-
 יט, וועט האט מער פון
 צענטראל די וועלט קאמפ-
 1914

ירת עבירה - איין זינד
זיך די פאדערע.

[illegible]

ען עסטרייך און סערביען דעם האָנער
יח ד'ין, האָט דייטשלאַנד אויך דאָס-
על ויך אָנגעזאָגט און דערמיט גע-
קלאַמען די מיליטאַריסטען אָנגעזינדענע
צום פּלאַקער פֿון וועלט-קריג.
נייט צייטונגן - נייט פֿאָגלען, נייט
גילדען - נייט פֿינדער.

דייטשלאַנדס פּאָליטיק ווערט איצט
אין צעמיהרט געט מ'ן ווילהעלם דעם
ווייטער, נאָר מ'ן שטרעזעמ'ן, וועט
ליינט זיך צו שלעפּען אין שטען געפיל
ל, די דייטשע נאציאָנאַליסטען און
אָווייטען און פערשטענעט באמת
געצוג איינצושמוצטן די גאנצע וועלט
פיל די שונאים מ'ן דייטשלאַנד, —
מ'ן די דייטשען פלוצלעך מהיום והלאה
צו פרייליכער צעטוויקלונג פון דער
נאציאָנאַליסטישער וועג זיך און אלע
ען די ברכה מ'ן שלום.

מיר קענען פארשידען אָפּשטעלען דעם
ענין פון ווערסער אין מיל פון א
פילאָסאָפּ—אין אַ קונציגער דיפּלאָמאַט
זי שטענדיג אַן שטענדיג נוצן—אָבער
אָר פאַקט אַליין, האָט מען דערשטאַנען

דא איזט צו דיילעמאטשע נאחזונות
 דורך פאלענטנאלע שלום-רעדעס אין א
 פער סימן פאר אונזער צייט און
 גרנט אונז מיט מער אפטימיזם זיך
 צעהען צו די אמת לאנגזאמע, אבער
 אן זיכערע שריט וואו דער מאטשהייט
 יומ'ן וועט וואו איינפירן שלום.

מעשה "אוקראינים" = עונג לאנד

אלע בעראנקען נאך געווען יענעם
רעט, וועלכער איז מיט א פאר חדשים
צוריק אויסגעהויבען געווארען פאר
דער קארעספאנדענץ צווישען דעם
סעק-מעינסטער פון דער פעמלייטשער
רעגירונג, סקאטשעוואסקי קארעספ-
ונדיט, און פעמלייטש יורש פאפן-ס-
סען פון דעם. הויפט עטעמל פון
דער, אוקראינישער פאליטיק-רעוואלוציא-
נאריי לעזינג. די דאזיגע קארעס-
פאנדענץ איז פארענטוואלט געווארען
און דער עמבאסאדאר אונטער-האנד

רישער און פילחיו אין דער טראג-
 בוידישע טראנסע און האט עננהאלטן
 א ריה סטנסאציאנעלע זון גאנץ קא-
 קראשט און צוונגען בלוצ די פארבי-
 דעגנען, וואס זאלטן האבען עקסטרע-
 צווישען דער, אפילווישער, רע-
 בירונג און דעם צוגלישען באשטע-
 טער אין פארט, לאנד קרוי, זון די
 עננהישע ציגלונגען האבען איבערגע-
 געפאלען און געווען די פארט.

[illegible]

אין דער זעלבער צייט איז אבער
אין פארשידענע פאליטישע קרייזן

קאמיטעטן אין צעהן סאטמארען און
וועלכע וועלן ביי דער צענדליגער
הען אינגאנצן לאיידעם און די יודישע
צענדליגער וועט בלייבן און דער
רעפארעמאציע, וועלכע ס'קומט איהר,
די צענדליגער איבערצוגען און ס'פאר-
ווארמטן וועלן וועגן וועט העלפן
די יודישע כלל סווער שאפן אליין
איבער דעם באדען פאר דער קאמיו-
ניטעט און דער יודישער רעפארעמאציע
אין לאנדאן שטאט ראש.
ס'איז די העכסטע צייט דאס צו
ערשטענען.

במליון ארבעה מאות
קאָרעס פּאָגראַם
אָנגאָן נאָטירליכע שפּראַך-
און עטנאָליאָגישע פּעסאָנאַלע
וילען אַזאַט גענוג דער דאָ-
קאָמפּאָזיציע. פּאָלי האָט אַ
לירע וואָס אָנפירט אַלע אַינע
פּאַרלעמענט דער דעמאָקראַטי
גלייכער פּאַרטיי פּאַרטיי

ער שוין ענגלישן
פאר שטעבערלעך
האט געוואלט
ווערן דעם, און איז דער
זיכט איז געשטאן, ווי דער
אויסגעדריקט. קיין אמת
האט קאמפאזיש צוריקגעבן,
פאר קיין און געשטאן וועל
איז אנדערער מיטגליד פון
ער געוואנדעלט אין פא-
גישט געזעהן מיט די אר-

וואָלש די טראַגע, דאָס
און זיין דערלעבט. אַבער
לעבנדיגע אוקראַינישע קיין-
האָבען די פּרומע מער-
די טענסאַציאָנעלע קאַרעס-
אַלען ביי זיך געט טראָס.
אויסגעקוקט אויף יענעם
שעמערלעכעס רעדט, אין
י איז זיך מודה געווען, אַז
קרייזען זענען, אמת, גע-
רעטן געשטרעכען זענען אַ
(פּאַסירונג) רעגירונג;
האָט אַבער אויף קיין שום
אונטערשטיצט די דאָזיגע
די דאָזיגע פּרומער אין

נוס רעדע ווערט דא צוגע-
לייטע אדרייטונג. קיינער
אטסטאק, און מערסטענס
דאס פארשטייט זיך.

[illegible]

זייער פראצור
אריין
נישט, דיאלקטאטען, זא-
דעכט און לינגערע, טא-
דען דער מחבר זאגט די
העבען מיר צו זאגן נישט
העכער, מיט א גוט טאג-
העכער? קודר זענען
אויסגענומען, געשריבען
העכער טאקעסענעס און
העכער

הוא וכללנו גם יד בעיניה
הארץ אנדרטתן מיט ויי
ומישא דבר נריכונו, הן
הן איננו דם אנדרטת
הסדרונות נדי אין צר-
אנדרטת, צובלומפנדי
וועלכען ווי העפנען נע-
ר צידר יענער פערטן,
נאָהפנס צו רעגירונס-
מאליקייט האלט אה.
ע וועט אנדערשט נע-
האט אונזערע פערטן

אַס וואו אייניצע ברוי מיט
 צו חוב'ס טעקסט אין פון
 וקלי'ס חתימה: די אויטע-
 דער חתימה האָט צו
 נישט געוואָלט אַנטהאַל-
 אין באַקאַנטע פּרעסעס, אַז
 צו, מיניסטער'ס האָבען
 צו צייט אינגאנצן נישט
 די פערזענלעכע דאָ-
 י האָבען בעזונס געהאַט א
 ... און ערשט נאָך די
 צווייטן, נאָך די פער-
 זעקסטע וואָנען און מער-
 עס ענגלישען פּאַרלאַמענט-
 צוואנגען איבערצורייסען

ו. דאס איקראינישע פירעס
וואנדערנעשיקט צו גלייכ
צייטונגען א, הכחשה
און דאס רעזולטאט

נישאר רעפובליק' מיט
צונוהמען אלע מיטלען,
צום גרויסן די שול-
וואגמאשטאלן און ספר-
וואלכע נישט ריכטיג
מען זעהט, איז די שט-
דונג צווען צונויף פאר-
ווייזן נאך וועגן דער
נען צווייטען צום גערייט
האבען שוין פארגעקוקט
נעלע דאקומענטן, ווערט
האט נישט מיט איין ווארט:
זי בעמערקט אז שוין

[illegible][illegible]

שער בעהוועסונג, און אלע דאקומענטן זענען זכיל אונטערגעשריבן מיט זיין נאָמען, "פרי צו העלפֿען" דעם, בעלזשער סיסטעם "געבט" שוואַרצערדן...

די פּעטלורישע פּאָליטיקער העכערן אינגעניערן פּערפֿעקטורט. זיי האָבן קעגן בונדזם איינער דעם פּאָדערן זייערע אָנהענגער - און דאָס איז זעלבנדיג אונטערגעשריבן געוואָרען. זייער געזעצער, וועלכע איז אויך צו זיין נישט געשטענען זייער הויך, איז דאָס מערער דעריבער געוואָרען. ער איז שוואַרצערדן פּרעזעס, וועלכער איז אונטערגעשריבן דער גאנצער

למורחצת העטלורעם פערנאטווארט
בקיט מאר די יודישע מאגאזינען,
אראפ ווי זיך און אלע וויסנען דא

יסימירדן דעם אויפ'ר חמנות'ליגען
ק-דין הון דער עפענליכער מיינונג
ן זיי פוען דאס שלעכט, טאלאנטלעך
ן עס קומט ארויס הארגיקאמיש אין
עס מיאוס. גלייך בעהר און בעהר
טאלעקען זיי זייער אמת'ן פרוצף.
נרווייל איז דאס דער איינציגער פא-
טיווער רעזולטאט הון דער נאפער
לעמק. העלכע איז אויפגעוועזן
ווארען אין ציונאמנהאגן מיט די
רעפארמליכע, סענסאציונעלע מא-
נמען.

וואס קיין פאנטאזיע וועט נישט צוטראכטען

מוראדינ פערברעכען פון א משונענעם סטודענט

פארטעס פאנדרעך פון קאפסעלעס

וועלכער. דעם האט זיך פארגעשמוקט
פאר אונזערע זיין בעקומען אין דע-
נעמער. דערפאר בין איך צוזען קיין
דייטשלאנד. וואו איך האב געקויפט
רעוועלוציע. איך האב מיר גענוהע-
צטן איינציגן צו שטען אין ציל.
זיין איך האב מיר אין עטליכע מענ-
אנער צייטן, אז דער רעוועלוציע איז
אין ארגענץ און כ'האב געשלאסען
גענוהעצטן די פעניקס. איך האב
אויסגעצויגן א פלען מיט די קלענסטע
איינצעלייטען און כ'בין געווען אי-
בערצייט. אז איך וועל קענען ענדי-
גען מיט אלע פערזאנען, וועלכע הא-
בן מיר בעלידיגט...
זיין ערשטע נאכט אין ארעסט האט
ער פארברענגט רוהיג, גוט געשלאפען.
נעכסטע מיט גרויס פאנטיק און גישט
פארגעשמוקט קיין שום נאמען פון נער-
ווערעם. אין אונזערע צייטן האט ער
זיך געברענגט פאר א פעהלער סוף-
דעם און איז געברענגט געווארן אלס
א צווייטער קאנדידאט אויף א קאנסע-
דען פון פילאזאפיע. אין דערהיים האט מען
דעם סטודענט פשוט פערנעמערט און
נישט געמערקט ביי איהם קיין שום
פאגמאליטעט.
די פאליציי האט פאסטגעשטעלט, אז
דריי פון כריסטענסענס סול-חבובים,
וועלכע האבן בעקומען זייער גרויס
האבן זיך נעמעלרעט אויף דעם קאנ-
דידענט. די אלע וועלען זיכער
געווען קרבנות פון מערדער. ווייל ביי
איהם האט מען געמוזט נאך 40 קלי-
בען.
צום סוף פון זיין ערשטען פערזע-
האט כריסטענסענס פארקלערט דעם אויס-
פארשונגס-ריכטער.
— איך בין גרייט צו פארגען די
שטראף פאר דעם וואס איך האב גע-
טון, איך האב וועגן דעם געשעה-
נעם קיין שום חשד, אבער איך וועל
שטארק פארגעסערט. נעמען דעם
אנערשטען מיט פאר א משונענעם, איך
צום א מעדיצינישע עקספערט וועל
וועל נישט פארשטעלען אין קיין משו-
נעם. ווייל.

פון מערדער. האט נאך דער צושטאנד
אויסגעצויגן געגעבן פארגענע-
קלערונג די פארגע-פארגענע:
— פאר די 23 יאָהר פון מיין פארגע-
האב איך נישט געפארגען קיין עהנלי-
כען מערדער. ער איז קליי, אינעמאל-
געט, רעכט מיט א שעהנער שטראף.
נישט קוקענדיג אויף זייער קליין 18
יאָהר איז ער פאליטיש געפארגען און
האלט נישט קיין שום חשד צו דעם
וואס איז פארגעקומען. די סיבה פון
פארגען איז... וואס פאלי יענסען האט
איהם געליידיגט... דאס איז געווען
מיט צוויי יאָהר צוריק, זי האט איהם
פארגעווען. גארט יונגעל און דער-
פאר האט ער געשלאסען זי צו דער-
ה'רעכענען. קיין שום אנדערע סבות האט
גען זי נישט געהאט. ער פערהאלט
זי בכלל שלעכט מיט מענטשן. חבובים
זיך נישט מיט קינעם און גלייכצייטיג
מיט דעם ברייף צו יענסענס האט ער
אויך געשיקט נאך עטליכע 7 ברייף צו
זייער שול חבובים, צו וועלכע ער האט
געהאט פארשידענע תשובות. ער האט
זי אלע געשטימט צוהענגען און וועל-
ערדן אין א געווענער פארט און אין
פארגעקלערט איינפארשטען די פארקלע-
רונגען פונעם סטודענט:
איך האב געברענגט, אז קיין שום
בעליידיגונג פאר נישט געשענען
ווערען. איך האב געהאלטען, אז מ'פאר-
נישט צווייטען זיך צו בערעכענען
אלס נאך און דערפאר האב איך גע-
וועלט נאכט געהאט. איך האב גע-
שלאסען צו פערזענען זיך מיט א רע-

קאנג פון די שטאט. קינער האט
אבער נישט ריזיקירט פארגענען אין
קאלער פאריין.
כריסטענסענס האט געזעהן, אז דאס
קינד ריהרט זיך נאך און אפגעפא-
דיגדאס קינד מיטן שוץ צו דער וועל-
ווערענדיג. אז איינער וועל פארגע-
מען, האט ער דעם קינד פארגענעצט
א מעסער אין פלייצע. דאס קינד האט
ווייטער געזעהן א געשטערט, וועל-
וועלכען ס'האט דערהערט רער
דורכגעהערט דירעקטער געווענע-
ער האט זיך גלייך פארן פארגענעם גע-
ווארען צום פארט, וואו ס'האט זיך
פארגעשליטן די רעכענען. גלייך האבן
איהם געברענגט צוויי שטאטן און א
רייזיגע התראה. נישט צוגעהערן, איך
וועל פארשטען געווענען איז צוריק
געלעבט אין קיין פאריין. ער האט גע-
כאפט דאס א פונעם ברעט און שי-
צענדיג זיך דערמיט איז געווענען צו-
ריק פארגען אין קאלער. ס'האט זיך
דערהערט א נישט שטאט פון כריסטע-
נסען. אבער צום גלייך האט דער שטאט
פארשטעלט. דער מערדער האט זיך גע-
ווארען אויף דעם גענעקערענעם:
ס'האט זיך גענוהעצט א קאפ, וועל-
כע האט זיך געווענען מיטן קאנ-
דידענט. ביז ס'האבן זיך דעצידירט
פארגענענדיגן אין קאלער פאריין עט-
ליכע פון פערזענען וואס און הא-
בן געהאלטען צו ענטווארענען דעם
וואהנדיגן.
ווען מ'האט איהם איבערגעגעבן
דער פאליציי-אויף צו געווען פארגע-
דיג רוהיג, די מינדעסטע פארגע-
פאליציי ווי ער וועל נאך וואס איינ-
פארגען עפס פארגענען.
דער אויספארשונגס-ריכטער, פאלי-
טער אויספארשונגס-ריכטער, וועלכער
פארנעמט זיך אויסשליסליך מיט צייטן

איבערגעבן און שוין לענג געלעבט
אויף דער פאליציע, אבער דער סוף-
דעם האט נאך אלץ געשטאטן. דער-
פאר האט ער פארגענעמט פון טאט
א קינערעל און האט גענוהעצט צו
שטודען דעם פערזענלעכען פארשער.
דער קינערעל האט זיך איהם פאלי-
געלייטעט פון דער הונד. דער סוף-
דעם נעמט אפאפאציע צוועגן און
רייט שטיקער פון דעם פאליציע קער-
פאר.
אבער נאכ'ן צושטאטן שטאט האט
פאליציע אפגעפארגען צווייטען א שריי צו
טון. דאס האט דערהערט איהם 5 יא-
ריג יונגעל, ער איז פארגענעמט אין
קאלער, אבער ער איז פארגעקומען
שוין דעמאלט. ווען כריסטענסענס האט
מיט דער איינער צוועגן געריסען
דאס לייב פון דעם קינדס פאטער מי-
טער. כריסטענסענס האט דערהערט דאס
יונגעל און האט גענוהעצט אלץ
איהם דעם רעוועלוציער. נאך איין אוי-
געבליק און דאס אומגליקליכע קינד
איז אומגעקלאפט געווארען פון א
קול אין דער ברוסט.
דעם גייט שטאט האט דערהערט א
שכן פון דעמאלטען הויז א סטודענט
דעוידסען. ער איז אויך פארגענעמט
פון אין קאלער און גלייך ביים פאריין-
נעהן האט ער בעקומען פון דעם
וואהנדיגן מערדער א קול אין קאפ
פאריין.
דער מערדער האט איצט צווייטען
נאכ'מאל געווארען זיין רעוועלוציער,
ווייל נישט פארשטענדיג זיין קאל-
בלאזיקהאט. האט ער דערהערט, אז
פאריין דעם הויז, הויז זיך און א פו-
מאל, עס רייסט שוין דער צווייטע-
לעגענטע האבן, דאס זענען געווען די
שכנים פון די פארמיטעל הייזער, וועל-
כע זענען געקומען געהער אויפ'ן קא-
פארט.

אלס ווערנאליט קומט מיר אויס צו
פערזענלעכע נישט איין קרימינעל פער-
ברעכען, צווישען וועלכע ס'האט נישט
געלעהט קיין פארגענען... ס'האט זיך
געקענט דוכטען, אז נאך די פאליציע
וועלכע ס'האט איינע געשטאט דאס
פארגענענע יאָהר דייטשלאנד און
פארגעקלייט, וואו ס'וועגן פערנעמען גע-
ווארען א רייה מערדער, וועלכע האבן
גענוהעלט זייערע קרבנות אין די צו-
דלייגער, וועט מען שוין קיין גייט נישט
קענען פארשטענען. אבער דאס לעבן
איז רייכער פון יעדער שרעקליכעמער
פאנטאזיע און דאס, וואס איז פארגע-
גענעם וועגן פארגעקומען אין קאפ-
האט, קען נאך געשטאטען. אז צוויי-
שען איז לעבען וואהנדיג גענומען,
וועלכע ווערען נישט קיין פארברעכער
נאך צופאלט.
אין דער איבערגעבן פון קאפסעלעס-
גען, אין דעם פארט, וואו ס'נעמען
זיך דער פאליציע פון דער נישט-לענג
פערשטענענער דעגייטע קעניגער, ווע-
נען פערהאט עטליכע איינצומע קליינע
פאליציען, אין איינעם פון די דאזיגע
פאליציען ווארט דער דירעקטאר פון
דער באנק יענסען. אפגעט א פערהיי-
קאטער, האט צוויי קינדער פארגע-
פון 5 יאָהר און א יונגעל פון 2 יאָהר.
שבת נאכמיטאג האט יענסען געק-
מען אפגעקומען ברייף מיט אפא-
האלט:
„אפגעקומען בעקומענער וויל זיך צו-
הען מיט אייך. קומט צוהערען וועגן
א פאליציע איבערפאריה.“
אויפ'ן צעמאל איז און
געווען דער פארט פון דעמאלט
פארט, וואו ס'איז געשטאט געווארען
די וועגן. יענסען האט געמיינט, אז
איינער פון זיינע פאליציע פאריין וויל
זיך מיט איהם זעהן און איז צוועק-
געווארען אויף דעם גענווענדיגן
פארט און האט זיך אפגעפארט מיט
זיין פאליציע. אז זי וועל קומען אויף דעם
וועלכען פארט צוועגן מיט די קינדער
פארט 11 א ווייטער איבערפאריה.
ס'איז געווען 10 א ווייטער איבער-
פאריה.
פאריי איבערגעבן יענסען איז געווען
פערנעמען אין עס צימער, האט צוגע-
גרייט פארייטען, פאליציע האט איי-
בער אפגעקלונגען ביי דער פיר. צוליב
זענסאן איז קינער פון דער דירעקטאר
נישט געווען אין דערהיים און פאריי
יענסען איז פאליציע גענוגען פערנע-
פאריי. ס'איז פארגעקומען פארייטער קרוב
פון איהם מען, א סטודענט אייבער
כריסטענסענס, א 18 יאָהרער מען. ער
האט געזען געוועלט זעהן יענסען,
ער איז אבער נישט געווען איבער-
היים, ער האט דאס זעהר בעדויערט,
ער וועלט געזען געוועלט זעהן די
איינציגסטע פון דער צענטראלער. ער
האט געזעהן די פאליציע, אז זי
וועל איהם נישט אפגעקען און ווייזען
איהם די איינפארדיגונג, צו דעם האט
מען געפארגען פאליציע פארגענען אין
קאלער, אבער כריסטענסענס האט שטע-
זיכערט, אז ער וועט די פאליציע יענסען
נישט לענג אויפהאלטען, איהם איז נא-
טיג געווען אפגעקוקען דעם צענטראל-
לען אויפ'ן אמת, כריסטענסענס שטע-
דירט נאך פאליציע, אבער ס'איז איהם
פאליציע איינגעקלאפט געווען איבער
אין געבויט פון עטליכען.

וואס האט געגעבען דער באזעלער קאנגרעס

פון א געשפרעה מיט'ן קאנגרעס-דערענאט רעפ. משה העלמאן

ווי פאליציע וועט זיך אויסהאלטען די יו-
דישע אנדערע דער די ציוניסטישע
עקזאקטורען וועל דער אנדער. יעדע-
פאלס מארגערייטונגען ווערען שוין גע-
מאכט און די דאזיגע פארייטען בילדען
נישט קיין שטארקע פאר דער איבער-
ליכער הילופה און דער הויף פון איין
מיליאן פונט.
און די אמעריקאנער האבן אויף
דעם דאזיגען מיליאן פונט זיך פער-
מאכטען פאר צו שאפען די ערשטע
200 מיליאן פונט, וואס וועלען האט
געשטעלט אלס בעדינג, כריי אונזער-
ען די קאפיטעל פון בעקומען די פאר-
מאכטענדיקייט.
נאך וויכטיגער פונקט, וועלכער
קען געווענליך ווערען אלס רעקאמאנ-
דאט פאר דער אפאפאציע איז דער
געשענס צו שאפען א סטענדינג קאנ-
טראלער איבער אלע פאנען מיט
ברייטסטע פאלימאכטען. אויפ'ן קאנ-
דעס האט מען צווישען די ציוניסטען
דערווייט צום פארייטען נישט געווען
הום מאמו עס בעצייכענען, אז די פאר-
מאכטען אין די קאפיטעל האבן פארייט
געווען, אז די ציוניסטישע פערזענלעכע
פערמאנא איצט א גרויסע ארבעט פון
לויכע מענער מיט א פארגעקלייט
פערזענעם.
צווישען די אפגענומענע בעלזשען
דארפן נאך געצייכענע ווערען א ווי-
טיגער בעלזשע צו רעפאלייטירען די גאנ-
צע 2000,000 קאפיטעל פון יודישען קא-
דאנאל בעלזשע (און איצט זענען פאר-
קומען געווארען בלויז 400,000 קאפיטעל)
וועלכע דארף ווערען דער גרונד פון
אלע פאלימאכטען.
די דאזיגע קאפיטעל וועט אפגעווע-
ווערען צו ס'וועט געלעזט ווערען די
פארגע וועגן דער אפגעקלייטענדיקייט
און ס'וועט פארשטייט ווערען די פא-
גע פון דער פאנעק.

דערפאר אין קאנגרעס. ווייזען האט
געווען אויסגעקלייטען, וועלכער האט זיך
מיט דער גאנצער געזענדיק פאנעק-
געשעלט דעם ווילען פון איינפארקע-
מאכען קאפיטעל אין די ענינים פון
קרן קימת, און מ'האט ווייזענדיג נאכ
פארגעשטען, כריי צו געטענען פאלימאכט
ווייזענדיקע פארגעשטען האט איינפארקע-
די פארייטענער, וועלכע האבן געטען
איינצידעטע מיט מענטשן ווייזען זיך צו-
פארייטענער פאלימאכטען אויף ווייזענדיקע
רופערענדיג זיך פארט לואי ליפסקי,
ווייזענדיקע טרייען אונזערע.
בונדעס-דאזיגען צייכען איז אויך
אפגענומען געווארען דער בעלזשע ווע-
מען אפשוואכען דעם איינפארקע פונעם
פאנעק אפגענומען אין דער פאלימאכטען
אירע אפגענומען, איינפארקענדיקע
וואס האט לעצטענס שטארק געאונדע-
הינט די ציוניסטישע עקסעלענדיקע מיי-
נונג, פארט אין שייכות מיטן קרייזס.
דער וויכטיגסטער פונקט, מיט וועל-
כען ס'האט זיך פארגענומען די פאנעק
פאלימאכטען קאפיטעל פונעם קאנגרעס
איז געווען צו געטענען די מיליאן פאר
אויספארקענדיקע און איינפארקענדיקע
פארייטענדיקע, אז אין די נישט יודישע
קרייזען איז מען וועניגער געאונדע-
הינט וועגן דער מעגליכקייט צו שא-
פען די הילופה ווי ביי יודען. ווי דער
יאקאבסער - דעלעגאט פון דער ציו-
ניסטישער פארגענומען צייט פארקלער-
האט איינפארקענדיקע האבן אוי-
טער ענגלאנד און פארגעקלייט נאך פיל
מלכות די פארשטענדיקע פאר פא-
הילופה אונזער דער גארמאכטע פון דער
פאלימאכטענדיקע, איינפארקענדיקע פון דעם
פארט וועלען זיין אפגענומען פון דעם

אויף פאר די מאטעריעלע נאך פאר די
איינפארקענדיקע פאנעק, דאס פאר
האט זיך די אפגענומען פון גרויסע,
וועלכע פארייטען איז, מ'ווייזען נישט צו-
קענט צוועקגענומען פאר ווייזע-
מאכען איז געווען צו דערגרייכען
זיין ציל. ער איז נישט פאנעק איינ-
פארקענדיקע, ווי ער האט עס געטען
פארט פארייטענדיקע קאנגרעס, פאר-
קעהרט, איהם איז געווען גאר צו
זיין אלץ קרייזען און אפגעקלייטען
זיך דעם רעכטען און לינקען פאלי-
נישט פארייטענדיקע ווי אין דער
עקזאקטורע און איינפארקענדיקע אויף
זיך די גאנצע אחריות פאר איינפארקע-
דען דעם קרייזס און בעהערשען די
פארייטענדיקע.
ווייזענדיקע האט זיך אויך נישט אפגע-
שראקען פארט שטארקסטען מען פון
דער בעוועגונג, וועלכער איז נאך איצט
פאנעק געשטענען נאך זיין גרויסען

דער קאנגרעס האט זיך אפגעווענען
און פארשטייט אונזערע צייכען פון
קרייזען און אפגעקלייטען אין איי-
און סיי פאנעק, ווייזענדיקע, מי נחום סיי-
קאליטעל האבן אין זייערע רעדעס פא-
פארייטען, אז מ'פאר נישט פאנעק-
רען פארייטען ווי מ'וועט געמוזט גע-
אויסווען פאר דער פארייטענדיקע
אין אלץ, וואס איז געווען געווענע-
אויפ'ן אלעמען פארייטען קאנגרעס און אין
די קאפיטעלע איינפארקענדיקע אפגע-
פארט פון דער דאזיגען פאלימאכט, אז
היינענדיג פון די בעלזשען צוויי צו
די וועלכען פונעם עקזאקטורע.
און צו אלעמען, וואו רעכטען ביז
עסט לינקען איז רייך געווארען דער
נאכפאק, אז מ'וועט זעהן אויף קאמפער-
מיטען אין אונזערע צייטן די בעווע-
דערע פאנעקען פאר די אלגעמיינע.
אין דער פאנעק-פאלימאכטען קאפי-
טעל האט זיך פארייטענדיקע, אז דער
עקזאקטורע האט איינפארקענדיקע אלע
ווייזען פאלימאכטען אין זיך פארשטענדיקע,
מאכענדיג פארייטען אפגענומען די פאר-
מאכענדיקע, ער איז היינטיגס פאר
דערפאר אפגענומען געווארען נישט

פאריי איבערגעבן יענסען איז געווען
פערנעמען אין עס צימער, האט צוגע-
גרייט פארייטען, פאליציע האט איי-
בער אפגעקלונגען ביי דער פיר. צוליב
זענסאן איז קינער פון דער דירעקטאר
נישט געווען אין דערהיים און פאריי
יענסען איז פאליציע גענוגען פערנע-
פאריי. ס'איז פארגעקומען פארייטער קרוב
פון איהם מען, א סטודענט אייבער
כריסטענסענס, א 18 יאָהרער מען. ער
האט געזען געוועלט זעהן יענסען,
ער איז אבער נישט געווען איבער-
היים, ער האט דאס זעהר בעדויערט,
ער וועלט געזען געוועלט זעהן די
איינציגסטע פון דער צענטראלער. ער
האט געזעהן די פאליציע, אז זי
וועל איהם נישט אפגעקען און ווייזען
איהם די איינפארדיגונג, צו דעם האט
מען געפארגען פאליציע פארגענען אין
קאלער, אבער כריסטענסענס האט שטע-
זיכערט, אז ער וועט די פאליציע יענסען
נישט לענג אויפהאלטען, איהם איז נא-
טיג געווען אפגעקוקען דעם צענטראל-
לען אויפ'ן אמת, כריסטענסענס שטע-
דירט נאך פאליציע, אבער ס'איז איהם
פאליציע איינגעקלאפט געווען איבער
אין געבויט פון עטליכען.

א קונסט-פאטאגראפיע

איז א ציהרונג איז יעדען הויז!

און פון אונזערע פאטאגראפיען קונסטפאטאגראפיען אפגעקלייטען ווערען
אויסגעשטעלט פאר אלע אויספארקענדיקע אויף פאטאגראפיען, פאטאגרא-
פיען, פאטאגראפיען, א. ו. ו. לויט דער לעצטער טעכניק פון ליכט
און שאפען, לויט וואונדער א באווער אויספארקענדיקע פון די געשעפט אפ-
ריקאנער ווערען-פאטאגראפיען, מ'ווערען אויך געמאכט אויספארקענדיקע פאר גע-
וועלכעמען (אומגענומען). אויפ'ן פארלעבט אויך אויספארקענדיקע אפגעקליי-
צוגעקלייטע פאנעק, דעמאלט אפגעקענעט פון א רעכטען לאדער פאר-
וועלכעקייט פאר די שעה געט און נאכגעלעבטע אויספארקענדיקע.

מיט אפגענומען קונסט-פאטאגראפיען אפגעקלייטען

"PARISIEN", w. H. SROKA, Łódź, Brzezińska 69

צופאקער מיט'ן טראמאוי ב' 1. צופאקער מיט'ן טראמאוי ב' 1.

ווען מיר האבען פערלאסן דעם
שטעטל'שען תחום, אין אָנעקומען
אויסען ווייז דרומעלער פאלדער,
האָט זי מיר געזאָגט. עז צווישען אַס
די שפילע פאלדער איז ווייטער און
אָננעקומער צו שפּאַנירען, זען האָט
זי געזאָגט: שטילקייט פון דער שפּאַניערער
נאָר, אין האָט אַפּרענדעט מיט אַ
נאָרשען בעלעכער.

כיגן געווען נישט דרייט, אונזשט
געוואָלט אַזיר פּרענען, נאָך וואָס און
ווי נישט זיך צו אַפּרענען רייך אַ גע
לעכער, און אַלע האָט דאָס מיט אַ וויי.
ליך געמאַכער מיט אַרומגעלעבט.

אַלעמאָל האָט שוין אַהער רייך
נישט דערגרייכט צו מיין געהער. ל'האָ
זיך פּערטראַכט אין דער אַווענדליכער
אָפּגעשטענען ווייטקייט אַריין, אויף דז
רוהנע דרומעלער פאלדער, וועלכע
שפּילען זיך און גינגעלדענע אַיין
פון דער לבנה, פּערעכטפונד אַס געהט
מיט מיר נאָך ענענער, וואָס רעדט.

אויף די גאסען פון לאנדאן

שמרייבען און פירער

פון בן ציון (ארמאני)

דער בעלמירנער צילינדער...
אין ווייט נישט ווי אנהער, אבער אין
האב פון תמוז און עסן א בעזונדער-
רען רעסעקס פאר א צילינדער.
נאך אמאל, אין מירן קליינעם שטע-
טעל אין דער לונדא, האב איך אין דעם
הויט פארשטאנד "אויף זיך קלאסיש-
צירט: א וואסל-דאס און די געזעצ-
טעס מדרגה, דאס איז א וואך פאר-
סטע מענשען און משרתים. זעהט
אנהער, א ווייכע הויט - דאס איז שוין
א העכערע זאך, עפס באשעפטיגטער,
איינשטעלנענשט: א הארטע הויט איז
נאך א העכערע מדרגה. דאס העכסטע
איז אבער א צילינדער, מעשה גביר,
אריסטאקראט, ווארוב, ווער א
שטייגער האט געטראגען אמאל א צי-
לינדער און איבער היימישען שטע-
טעל, איז נישט דער דאקטאר פאר-
דער גביר פון שטעטל, און דאס איז
נאך איינמאל אין יאהר, ווען ער פלעגט
קומען יום-טוב פאר אן שיל. אבער טראג-
נאך א צילינדער אלע טאג אין דער
וואסל? - דאס איז א תולד הקודש.
בן איך מיר און לענדען און שטא-
ציר אבער דן גאסען און ווער ממש
גתפאל. אויף יעדען שריט און טריט
טרעף איך זיי כמעט אונטערלע הויכע,
שלאנקע צעלענדער און יעדער פון
זיי איז א שווארצען וועקעסעס מיט
שווארצע שטאקעוואס הויבען און א
שווארצע ווידענעם צילינדער אויפן
קאפ.
אס דאס היינט א רייך, אריסטא-
קראטש לענדא געהען מענשען און
אין דן וואסלע טאג און צילינדערס,
אדער-לייט געוויס, - טראכט אן מיר
אויף אונקעלדיג יעדען צילינדער-
נאך קאפ און ווער בשעת מעשה דא-
נערדיגנען מיט א בעזונדערען רעס-
פאקט צו יעדען פון זיי.
עפעס איז מיר א געטעל נישט פאר-
שטענדליך דאס גרעסטע אויף צילי-
דערס אין די לענדענער גאסען, צו אן
באמא יעדער פון זיי א דאקטאר,
אדער לכל הפחות א גביר און וואסל
פארמאגט א שטייגער יעדער פון זיי,
אין בן וואסל יעדען און וואסל
געלעבנדיג ביי א בעקאנטען צו
פארענען, ווער זענען זיי עס אס
צילינדערדיגע ווינעלייט, וועלכע אן
טרעף טאג-אין טאג-אויס אן דער מי-
ט און וואסל יעדען זיי אן וואסל
ווען אים, דאס זיך, איז מען
טראכט א צילינדער מעג מען דאך הא-
בן אן אייגענע קאפ.
- דאס זענען די "קלארקס" (בע-
כטע) פון די באנק-הייזער, זאגט מיר
מיינס א בעקאנטער (שוין נישט קיין
גרינער), - אלע געהען זיי און, און
אויפגאבן ביי זיך.
אין בן געלעבנדיג עטליכע און
ווייט נישט ווי אן וואסל וואסל אויף
אייך, און אבער בן אומגענוגען
פוסט און פאס אבער דן לענדענער
גאסען און אן בונדע-קעשענע נעט-
נאך פארברענגען די חרמה און דעם
וועהטאג פון צילינדערס.
דאס פער-דאס וואס ווערעט
דערהויבען.
פערעהענען פאר, וועלכע ס'איז פון
שטח ימי בראשית און בעשערט צו
געהן אייגענעשטאט אין יאך און שלע-
ען דעם וואסען מיט משה און גאנץ
אסל פיהלען אויף זיך א בייטש. דאס
גרעסטע גליק וואס קען אמאל א צי-
טון פאר אונטערלע פאר, און פון וואס
אונטערלע פאר קענען אלומען אמאל,
אז א גרעסערע פארציע האבער צו
בעקומען פון באשעפטיגט, כאטש איין
מאל אין וואך.
פערעהענען אבער אויך פערד נישט
קיין פארברענגענעס, און צו זענען,
אריסטאקראטשע פאר, וועלכע וויי-
סען נישט וואס דאס היינט א וואסען
משה און אומשטאט צו פיהלען אויף

דן פאר, יאנען זיך און יעדע רע-
יאט איינער אריבער דעם פערער-
נאכגעלעגטע פון די בלעקען פון א
עסלעלע האנדערט טויזנטע קאפ-
האט, און וועלכע א סך האבען זיך
נאך געלעבט מיט א גאט פרייער
צו פערברענגען א בעסערען פלאץ אויפן
גרויסען פאר און גענעטקט דא און.
פארן פרייען האבעל. איין פערדער-
טראס א געזעצער, פאר אונטער פון
פאר-און צעהנדליגער טויזנטער פאר
אוינען צינדען זיך מיט א שמחה פיי-
ער, צעהנדליגער טויזנטער פאר אוי-
נען לעסען זיך פון טרויער...
דן העכסטע מינוט פון יאהר, און
וועלכער יעדער פערדער פערדער טראס
ווערט ארויסגעלעבט אויף דן וואסעל-
דען פון פרייער און טרויער, גליק און
אומגליק און דן מענטשליכע אוינען און
הערצער, איין אויגענעמליך און דאס
פארד מאל איין רייך, איין רעג און
דאס פארד מאל איין פאר, דאס גליק-
אס, און איין פאר, דאס גליק-
לעכטער פון אלע, האט דעם לעכטער
טראס געשטעלט - און א דונער פון
פארברענגענען פערדערלעכע דעם גאנ-
צען ארום.
שטענען עס זיך דאס פאר, דער
זענער, אריבערגעגעבט אן א גרויסען
מענטשען קרייז, טויזנטער פילם פאר-
ראטען קלאפען אונטערשטעלעט אונטער
איהם, צעהנדליגער טויזנטער בעל-
מאן לעבן זענען גרייט איהם צו קו-
שען פאר שמחה און האלדעל, און עס
אומשטאט איין דורך זיין שווימען מיל-
און געלעכער דעם גרעסטען פאר,
וואס אלע און פאנען קען זיך עס
וועלכען חלומ'ן, פאר וועלכען עס
אלע צייטונגען צעטראגען איין נאמען
און בילד אבער א גרויסען לענדען
און אפאר נאך אבער דער גאנצער
וועלט, אויף דן ווייטע לייענענען פון
דן "פאקטשורס" וועט ער געווענען ווע-
לעסן נישט דן חתימה פון גאנץ, פון
תלמוד, אדער פון בעשע, נאך דן איי-
גאנצע שווער פון אונטערשטייט, פון גער-
מאנענען מיטעלעלער, פון פלאייר-
פאנענען אונטערלע און אדערען, מען
זוכט מוח און מען געזעט מוח.
און ס'וואלט געווען אן אומגעדולדיגער-
מע השערה, אז דער שרייבער דער
ייד טראכט פארמאשט אריבערגעלעבט, יו-
דיש און ערשט דערנאך וועט ער א-
באר זייער מחשבות אויף א מארב-לשון
לעמער אונטערמען - אויף דייטש.
ס'איז אונגענוגען נישט און, א שריי-
בער אונטערשטעלעט בכלל נישט, זיין גע-
דאנק און זיין ווארט ווערען געווארען
איינציטיג. דער בעדאנק טוט זיך נישט
אן און ווארט, דער בעדאנק איז קיינ-
מאל נישט נאכעם, דאס ווארט איז
פארן בעדאנק נישט קיין מלבוש: זיין, זיין,
זיין זענען איינס און דאס וועלכע, זיין, זיין,
זיין אונטערשטעלעט און צוואנגענע-
גאסענער ארגאניזם. דן ווערטער פון א
וואסער נישט איז לשון זענען ענג און
פיל אונטערשטעלעט מיט רעזונאנצ-
גייט פון דער אונטערלעכער און אוי-
סערלעכער בעשעלע פון פלאק, וואס
רעדט אויף דער דאזיגער שפראך, אז
זיין, דן ווערטער, בעהערשען, וועלכע-
דג נישט וועלכענדיג דעם שרייבער,
פארברענגען איהם ארום ווען לעבנען מיט
זייער פערברענגענער קראפט, און צו
וואסער נאכגעלעבטע ער געהט זאל
נישט געהערען, און וואסער אמונה ער
זאל נישט גלייבען, פאר איינס - נישט
זיין פלאק און נישט זיין גאס וועלכען
לענדען מיט זיין פערדער, נאך יעדע

רשן, ער, דער העלד פון טאג און
יאהר, דער בעזונדער, דער בעל-
פון מענטשען, דער גליקליכסטער פון
אלע גליקליכע.
און צו פיהלען ער עס דער שוין
מיר העלד, זיין גליק? - ער וואלט
דאך קיין לעבעדיגער נישט ארום פון
דן געזעצער הענט פון א מחנה צייטונג-
רעפארטערס, וועלכע וואלטען אויף
איהם געלויבעט ווען דן הייטערקען
צו לעבן אן איינשטעלען...
צו ווייטען עס, דערהויבענער זענער,
אז דאס גרעסטע גליק דיינס איז דאס
אין דעם, וואס דן גאנץ נישט מער
ווען א פערד? -
פאר צוויי פענים א פארציע
חושד.
- אס וואו זאלען זיי זיך אהינטון
דן פערלעכטע פארלעך, ביי וועלכע עס
טראכט פון דן לעבן דן לעבן און דער
גאנצער גוף בענקט נאך אונטערלע
התאודות און דן ווערדענע הייסע
אוינענען, ווען אלע קלענערע לענדע-
נער פארקען זענען שוין צעהן אונטער
פארשטאט. און דן גאסען זענען העל
גענוגען מיט פלעקטערשע לעכט, אז
ס'איז נישט וואו זיך אהינטון?
זענען אלע הערצער און לויט גע-
ווענדעט צום הייד פארק, און זיין
עולה רגלינקעס צעהנען זיין זיך אלע
צעהנענע, טויער, זיין און ברייטען
בויזע פון צעהנענען הייד פארק
אין סאמער און וועמען בעשערט צו
געהן איינעם, געלענט ער זיך דאסען
א זיין.
און אז די העלע פלעקטערשע לעכט-
געקייט שטעט, זענען פערעהן פון-
קלע פלעקען מיט בענק, צוויי פענים
נאך בעהאלטען פאר א באנק און מ'קען
זיך גענוגען פון גאסען איינשטעלען...
זיך אן אן מיר אן שטעטער אונטער-
שעה און דן סונקעלע אלען פון הייד
פארק (וואס אלען, אנהער מענט מיר
גלייבען) און טראכט. - אן סונקעלע
אלען ווערען דן מחשבות אמאל אויף

טונקעל; - א וואיל פלאק, באשונות,
דן ענגעלערער, עכטע דושטעלעכע-
נער, דערצו חכמים, פארשטענען זיי
נוט גענוגען, אן וואלט א שטייגער און
א ווארט אדער א ווארט, האו דן
שטאט-פערעהעלעכע נעהט אויס פאר א
גרעסער, זיי איינגעשטעלען און פלאק,
ווען צו מאכען אונטערלע אלע און א
פארק, צעשטעלען דאסען שוועלען
און געהען געזעהלעט פאר דן פון-
סטערקייט פון דן פארלעכטע פארלעך
טאט גארען, בענקען און מווען עס
האבען? דער ענגעלערער און א פאר-
שטענדענער גענוגען, אלע פון
גאסען אונטערלע פארשטעלען קען ער
צעהן פונט, רעסעקס, גאמנות.
זענען זיך פארלעך געטויערען איינס
און צווייטען, בלענדענען הענט און
דער פאנעלער, פלעסערען לעבן אויף
קען לשון, ס'איז ממש א פערענענען
און פלעסערען.
- סונקעט, פלעסער, - נעהט צו
דער פארק-שומר צו א פארלעכטע פארלעך,
בעלייט אנהער מיט זיין עלעקטער-
שטאט לעמפלע, קאנטראלירט דעם גע-
לעט און נעהט ווייטער.
א קליינע הלסקה האט נאך דאס
פארלעכטע און פארלעך טויערען זיך
צוריק איינער צום צווייטען און פלע-
ווען זיך וואוילענען פאר זייער צוויי-
פערענדיגער פארציע חושד.
אין קוק זיך ארום, דא און דאך-
סען ווענען זיך זיך דן געקאמטע סיל-
עפען אויף דן בענק און הויכען אויס
דן גענוגענע לעבן, וואס ברויט און
דער פאנעלער.
- ס'וואלט זאל מען פון אן דן
הייסע ווערדענע פאר'כעסלעכע אונטער-
שען, ווען דן גאנצע שטאט לעבט א
דערמאנענע און א העלען ים פון
עלעקטערשע לעכט, און נישט גענוגען
פון און פלעסערען פערענענען ווען אין
הייד פארק.
- פאר צוויי פענים א פארציע
חושד...
צי עקזיסטירען שרייבער-יודען?
שכל, אז און מענטשליכער פון זאל
זיך ארויסהויבען דאס פון דן אלמענס-
ליכע מלענענען, אויסמיידענדיג דן איי-
נשטעלען פון פערשטענע בעזונדערע
פאלקער.
צו א שרייבער בכלל קען מען נישט
צוועהן מיט א גאנצעלען מאסשטאב.
אויב ס'איז א פארעהן עפס אן אונטער-
נאכגעלעבט, איז ער דאס דאס און דער
לעבערפאר.
צו א שרייבער בכלל קען מען נישט
צוועהן מיט א גאנצעלען מאסשטאב.
פון רעליגיעס, אן איינהייטליכקייט פון
אמונה, א פארשיידענע פון קירכעס,
אז עס דאס און דער לעבערפאר.
נאך נישט צו אנהער, נאך עס נישט צו
דער לעבערפאר קען זיך געזעהן דן
רעזונאנצ: א ייד אדער נישט קיין ייד.
אין דער דייטשער לעבערפאר ווענען
נישט קיין יידען, נאך עס זענען פאר-
האן בלויז דייטשען, פונקט, ווען עס זע-
נען נישט קיין יידען אין דער רומי-
שער, לעבערפאר, נאך עס זענען פאר-
האן בלויז רוסען, סיי דאס, סיי דא,
פיי און וועלכער לעבערפאר אנהער
וועט זענען פארהאן שרייבער נאכע,
זעהר נאכע, שלעכטע, זעהר שלעכטע
און נאך פון זייער שרייבען קען מען
געהערען דן דאזיגע אפשאצונג, און נישט
פון דן אונטערמאנענע ווענען דעם
וואסער נאך דער שרייבער האט, ווען
ער הייסט, צו וואסער נאכע, און וואס-
ער בלויז עס פלעכט און זייער אדערען.
פאר אונז איז איינערעכטע נישט דאס,
וואסער בלויז ער האט, נאך דאס,
וואסער פונט ער האט, און ווען סיייער
עס איז נישט, פליין פאר זיך, דן ער-
שטע פליינענדיק, אבער און דער לע-
בערפאר ווערט זי צוועקט דורך דער
ערשטער.

בעזעט ארגאניזשע שטעמפן, וועלכע
ער האט געזען פאר נוצליכן און
מלחמה. מ'ווער זענען ענדערשט גע-
ווארען די שווערע געזאקסען אין דעם
די נוצליכע; אריבער איז געקומען
ס'ה' מות, און דעם ס'ה' חיים; מ'ר-
ער מלחמה קומט, און דעם מעדעצן.
און ווען מ'ר רעדען וועגן מעד-
צין, לאמיר נישט פערנעסען אז דער
מאנען אייגענע מון אהרע אקטיילע
גען, וועלכע האבען דורכגעמאכט זיי-
ער הויפט-ענטוויקלונג אויפ'ן שלעכט-
פער, כ'ווייט, פלייט ד' פרעגלע-
רייכטעם אקטיילונג און מעדעצער
מעדעצן, און אזא וויסענשאפט, מ'ר-
אנדער וויסענשאפט, וועלכע איז עס
וועלכע געווארען אויפ'ן שלעכט-פער, און
אזא הויפט-אדער פרעווענטיווע מע-
דיצין; ד' אויסטאמנג און געזער
קוחת און מעדעצין און געווענע גע-
גענדען און געווארען מעגליך א דאנק
צוועקענען און מ'לעזערשע דאקטו-
ר'ס נאך מער איז א שווערע חובה אז
מלחמה ד' וויסענשאפט ווי אז געהאנד-
לען קראנקע. שפיטאל'ע שטעלען איז א
מלחמה-ער שווערע; אונזערע און
געזעלע שטעלען ווענען קאפיטל
און קריגס-שטעלען, עס לעבען
נאך אויסען איבער מענטשן, וועלכע
האבען פערזענליכע צאמגענונגען ווע-
נען דער הויפטער מענטשענליכע האנדלען
מלחמה-עס גייטנע, וועלכע האט אויף
ד' שלעכטפערדער מון קריגס-מס-נע-
געצונג יאהר צוריק געלייט דעם מונ-
דעמענט און וויסענשאפטליכער קראנק-
קען-געוואנדלונג.

נשקל? כערווייזע געלונגען מלחמה-
 ערט? גרונגען מלחמה אדער שפעטער
 געווענדונגען און מרגלען לעבן.
 אים קריגס-לערער פון סטאמבולשען וואג-
 דערער און געווארען דאס קער-פערד
 און שלעם-לערער פון מרגלען-ערד-
 ארגייטער. דז פערשלאקטעטע קריגס-
 שטין און מיט דער צייט געווארען דז
 געווענדענען פון מלחמה און ארגען פון
 אים געזעע צו דער צווייטער, גראד
 וואו דער ערשטער ווערט און געווענדענע
 אים געזעע א מלחמה פון ארגענדענע
 צווישען מלחמה און מלחמה. אפילו וואג-
 ווער, דז פערשעט מלחמה-ערשטונגע
 און אלע צייטען, האט געזענען מרגל-
 לעכע פונקציעס. מלחמה ווערט היינט
 א מלחמה געזעע געזעע געזעע און אים.
 צווישען מלחמה און מלחמה געזענען,
 און אים אים מלחמה און מלחמה און
 מלחמה און מלחמה און מלחמה און מלחמה.

מזר קענען זיין זיכער, אז די קיי-
מבערד דא, וואס, איז מעגליך נאך היינט-
צוטאג, וועלען נעמען פירדליכע שונק-
ציעס פאר די סמ-נעצן אין אוי-שטעל.
דער מאנא, וועלכער איז ערפונדן
נעווארען אין דער לעצטער מלחמה,
קערט שוין נענט און אנגעקומען.
דאס בעווייזט מיט וואס פאר א שטע-
לען פעקע אויפער דור בעווייזט זיך.
ווינעל דורף האט ערמאנט נעהמען אל-
דער דאס קריגס-פערד און פערוואנד-
עלע נעווארען אין א'קער - מירד,
און ווי שטעל דער מאנא איז פערוואנד-
עלט נעווארען אין א טראקטאָר..

אין געווען דער הונט, אָבער ווי האָ-
בען געהאַט אַ צעהל וועלכע מ'האט
ערשט געווען, צווישן אַנדערע ערשט-
געווען ווייזער אַלערדיגס ספעציעלע
אויסמערקנאָמען אַ געוואָנע, וועלכע
אין פֿלעגן וועבן אַזוי געדאַט, דאָס
עס מ'האט געטון דורכצוגען קיין פֿי-
לדען. שטאַט, וועלכע האָבען אַזוי די
שפּעציעלע אַלערדיגס אַזוי אויסגעטון
פֿאַר דער איינשטעלונג פֿון פֿרעזענ-
טאָרען אַזוי אַז עס פֿאַרשט, האָבען
אָנגעשטאַנען ווייזער אַלערדיגס אַלס קריסט-
אָנשטעלונג. עס איז נישט געקענט,
אָז די פֿערשט-געווענע מ'האט אַז
געהערט יאָרהונדערט פֿאַר דער
קריסטליכער עראָ, וועלכע האָט זיך
געענדיגט מיט דער פֿערשט-געווענע
פֿאַרשטעלונג פֿאַרשטעלונג פֿאַרשטעלונג.
אין דער פֿערשט-געווענע אַזוי אַז
אין דער פֿערשט-געווענע אַזוי אַז
שפּעטער די פֿערשט-געווענע מ'האט
אויסגעפֿעלט דעזעלבע רעזעלע, וואָס די
וועלט מ'האט שפּעטער אַזוי דער פֿערשט-
געווענע אַזוי אַז עס פֿאַרשטעלונג.
די דייטשען זענען אויך נישט גע-
ווען די פֿערשטע אַזוי אַזוי אַזוי אַז
קעממען אַזוי ווייזער פֿאַרשטעלונג, דאָס
איז געטון געוואָרן אַזוי דער פֿערשט-
געווענע, אַזוי ווערט געטון עד היום
פֿאַר אַלעס, וועלכע ווערט נישט, וואָס
קעממען אַזוי אַז קעממען אַזוי אַז
פֿאַרשטעלונג, וועלכע פֿאַרשטעלונג אַז
פֿאַרשטעלונג אַזוי אַזוי אַזוי אַז
טענהן ווייזער פֿאַרשטעלונג אין ספּעציעלע
אין געווענע געווענע, עס איז אַזוי
אָז ווי אַלעס געווענע, אַז דאָס האָט
געטון אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַז
געווענע אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי אַז

דער זון קענען אַ מאַכען, און עס
קענעט בעוואַרען אלס אַ בערער, זי
האָבען זיך בעלען שוואַ.
עס און אַ שטאַק וועג פון שלידע-
ער און דער מלחמה-שטילק, אַ זי
דעם לייער זיין דין סאָ-גאָרען,
בער דער קנאָפּ-גראַד און און ביי-
עם שטעלען דערוועגער: דער פּערלע-
נע מאַכען דאָס לעבען זיכערער, זי
ערייבט זיך געווען דעפּהער, דין
רעפּאַרעטירטע ראָסע אויף דער וועלט
יינט זי סאָ און דין אונטערשטע-
קאָס און אַ ראָסע, וועלכע לעבט און
וועלט-וועלט און דין אונטערשטע
שטעלע-גאָרעס, דאָס און אַ ראָסע, וועל-
כע בלייבט געשטען קיין הייזער, וועלכע
יינט געשטען פון דער פּערלע-שטילק-
זיכערשטע, וועלכע געבט געצייג און
וועלכע שטעלען, וועלכע האָט געשטען
און וועלכע געלעבט בעל-חיים, וועלכע האָט
געשטען דערוועגער דאָס בערגיק פון
גאָס-היים, און גאָרע, אַ ראָסע ביי-
אונטערשטע וועלכע פּערלע-שטילק, דין
אונטערשטע ראָסע האָט בעוואַרען זי
מאָכען דאָס און וועלכע ער-גאָרע, דאָס
אונטערשטע און און עס אַ קנאָפּ-גראַד-
און, און דאָס וועלכע צווישען אלע
גאָרע-ראָסען.

די שר יאהר פון דעם וועלט קריג
וועלען דערמאנען ווערען פון די קינפ-
טיגע דורות נישט בלויז אלס דז שר
מוראדיגע יאהר, וועלכע האבען א
נעקסטע מעהר לעבענס ווי אלע אנ-
דערענענע מעחזות צוזאמנענומען.
נאר אויך אלס שר יאהר פון וועלט-
גער ערשינדענער טעטנעקייט. נייע
סוועלען פון ערשינדענער צענדליג
האבען זיך אויסגעטענעט און פלעצער,
וואו מיר האבען זיי קיינמאל נישט גע-
ווארט. אין דער כעמיע און אין דער
פיזיק, אין דעם פאלד פון סרענס
פאקט און אין דעם פאלד פון קאמני-
קאציע, אין טעקנאָלאָגיע און אין
ליפּט-פּלינצער; וויכטיגע ערשטנדיגע
און ענדערקענענע וועגן צעמאכט גע-
ווארען אויך אלע געביטען פון מענט-
ליכע טעכניקע.

עס איז קיין צווייטעל נישט, אז יעדעס ווארט פון דער אויסצוגעבראכער צער נעמט איר ריכטיג. נישט משה'ר'ס לעצטע מלחמה איז דאן דער היינציקסט נישט קיין אוינגעהט. עס איז א גוטע בעקאנטער פאקט, אז מלחמות זענען פון אימער און בענלייט געווען. דעם פון צורנדרעסער מעסענגרייז. עס איז, אמת, אז קנאפע פרייט פאר דער אלגעמיינער קולטורונג אויף א פרייזלעכער. מלחמה'לעזער צוקוקלט, אבער עס איז א פאקט, אז קריג איז דער מעלניגסטער סטימולאנט צו ערלויבונגען. און ערזאן איז דער צורנדרעסער פרייזענס צורנדרעסער נישט.

האָט מ'ריהער געוואוסט, אז דער שפּעטער
דאָ מאָר זעהר אַ גוט געשעפט, הער

הָאָם לְרִהוּרָא נְעוּוּמָאָס. אָז דִּזְר שְׂמַעְתָּ
דָּא לְאָר זַעְהָר אַ גוּמָא בַּעֲשֻׁמָּס. הָעֵר
וּמִס, בִּירְדֵּר! — הָאָם צו אַהֵם דֵּר
פֿרִיץ ווייטער בַּעֲזֻגָט, אִיךְ בִּין אִיךְ
קִיין גוּב נִשְׁט. אִיךְ בִּין נָאָר אַ דִּנְעֵר
הִיבִים פֿרִיץ. אִוּן קָאָם וואָס לְאָר אַ נִי-
עֲלָם דִּזְר שְׂמַעְתָּ אַזְנֵס פֿאַר. הָאָם
הָאָם אַ בַּנְּזַעמֶאכְטֵען שְׁלִיסֵל צוּם
פֿרִיץ אִין חֶדֶר, רַעַר פֿרִיץ אִזּוּ נִשְׁט
אִין דֶּר הִיבִים. עַר קוּמט פֿרֶשֶׁס בַּמֶּר-
בֹּצֵן. אַלִּיין אִיז מִזֶּר שווער צו מַכְעֵן
דָּאָס שְׂטִיכֵל פֿעק, קוּם מִזֶּט מִזֶּר, אִיךְ
וועל זַרִּין צוּם פֿרִיץ אִין חֶדֶר, אִזּוּ
דו וועסט בִּלְיִיעֵן אִין דְּרוֹיסֵען אִוּף
„שְׂמִירָה...“ אִין דֶּר קָאָס פֿעִיגֵס זִיךְ
אַזְנֵט זַעְהָר קִיל גַּעֲדֵר. דו וועסט אִין
עֲטִילֵכֶע מִנּוּטֵס רִיךְ ווערען נָאָךְ פִּיל
רִיכְטֵר ווי דִּי בִּזּוּט גַּעֲיִיט. אִוּן אַם
קָאָם טַאָשׁ הָאָט דִּיין רַבִּי גַּעֲיִיט —
הָאָט דֶּר פֿרִיץ אִיזֵם ווייטער אִינגֶט-
רַעַדט, דו דאַרפֿסט דָּאָר שְׂמַעְתָּ,
אָז דִּיין רַבִּי הָאָט נִשְׁט גַּעֲיִיט, דו
זעלסט זִיךְ גִּלָּט אַזוּ דָּא אַרומרעוהען
אַרױבִים אַ קראַמפֿן, נָאָר דִּיין ראַבִּין
אִזּוּ טאַקֶע אַ מַלְאָךְ! עַר הָאָט גַּעוּוּמָאָס
אִין אִיךְ וועל דָּא אַהֲרָר קוּמֵען זױכֵען
אִינגֶט, וואָס זאַל מִזֶּר צו הַעֲלֵפֶען,
אִוּן עַר הָאָט דִּיךְ דֶּרפֿאַר דָּא אַהֲרָר
גַּעֲיִיט, גַּעֲיִיט דִּיךְ אַרומדֶרשטען
אַרױבִים דִּזְ קראַמפֿן, בּוּדִי אִיךְ זאַל דִּיךְ
אָננעמֶע לְאָר אַ גוּב, אִיךְ זאַל מִזֶּן
נִישֶׁט מוֹרָא הַאָצֵען פֿאַר דִּזְר צו לֶפֶר-
טוֹלֵען, פֿאַרשטעהסט? אִיךְ בִּין אִיךְ
קִיין גוּב נִשְׁט אָבער אִינגֶמַל אִין
זַעֲבֵען מִזֶּג מֵעַן דָּאָךְ גַּנְבֵּ'עֵנען, דֶּר-
צו נָאָךְ בִּי אַ פֿרִיץ, וואָס עַר אִזּוּ אַזוּ
רִיךְ, וואָס עַר עֶרמאַנֶט קִיל מַעְהָר ווי
קָאָם שְׂמַעְתָּ...

לייבאך און מלך ד' דאָנאָנע ווירד
אָנגענומען וו'ן צומנעם צוואַרפֿן. ער
האָט בשום אופן נישט געקענט גלוי-
בן, און עס האָט זיך דער רבי טאָק
האַבען געמיינט. לויט ד'ן אלץ סמנים
אָבער - האָט ער געזעהן, אז עס און
דאָס צוויי. דאָן צו וואָס האָט אונז
געטאָן דער רבי נאָכט צוויי מליצונג
געוויינטן אַהיים טאָהערען? צו וואָס
האָט ער איהם געוויינטן אַוואַדערען
אָרום טאָרק? און וו'ן קומט נאָכט
אָהער דאָס, "טראַג" ד'נער מליצונג
נאָך האַלבע נאָכט. ער האָט דערפֿאר
נאָך נישט געהער געקלערט און צוויק
מיט'ן פֿרייז.
צוקומענדיג צוויי פֿרייז'ס, היינט, האָט
ד'ן פֿרייז צו אַהיים געזאָגט:
" מיר האָבען זיך אָנגעפֿעל צוילאָנג
פֿעררערט, און דרויסען אונז שוין גאָלד
(ערשט נאָך 10 טאָג אָנזאָגט)

— אַ גוט נאָכטונסט דער, קאָמערד!
— האָט דער פּרינק נעמאָס צו לייב.
קע, בעת ער, אַזא אַהאַ אָנטערע.
הימלע פון אָנטען אין דער שטיל.
אַך זעה, אַז די ביזנעס אָנטערעס
און אָנטערע אָרבייטער, און מיט
זעלבע קאָמערדען האָב אַך גען
צו אָרבייטען. מיר אָרבייטען דעריבער
היינטעג נאָכט בשותפות!..
— די האָמט אַ גרויסען טעות, —
האָט לייבקע אַהאַ בעזנטערט — ווען
די מיינסט, אַז אַך גען אַ נוב!
— וואָסע דען צעהנטע העלפּע נאָכט
איבער דע קעמער? — האָט דער פּרינק
געזאָלט...
— דאָס איז אַ סגורע פון אַ רבי'ן!
— האָט לייבקע אַהאַ בעזנטערט, ווען
אין יאָלעס געוואָלט גוב צענען, וואָלט
אָך דאָן געשט אָרבייטענאָגער, אָבער
לע קראַנקען, וואָלט אַך אָיסגעמאַכט
דע ערשטע קראַנק און זי בעזנעלע...
— דאָס וואָלט, אַ פּונקט מיר לער-
רעדען די ציהן מיט דייןע געא-
מאָשיות! — האָט דער פּרינק צו אַהאַ
נעמאָס, אַך וועל מיר אָבער זיגט
לאָזען, אַז דערשט אַ מיר אָרבייטען
פון אָנטען און בשותפות!..

— ווי גיטס קיין שוטה! — האט
איהם ^{לייבער} ווידער אמאל גע-
ענטפערט, און זיך אויף אנאמט אויך
דערשטאקען. איך זאג דיר נאך אמאל,
דא איז בייני גיטס קיין גובל! מיין נאם
מאן איז לייבער ווילעברעכטליך, דאס
גאנצע שטעטלע קאן מיר גוט.
און ער האט דערצעהלט דערגרייך דין
גאנצע מעשה, ווי דער רבן האט איהם
דערוואלדנעגארהיינענשטיקט, געהיטען איהם
זיך דא ארוםצוהאלטן, וואס ער ווילט
אפילו נאך גיטס צו וויסן און צו ווען.
דער פרייך איז געבליבען שטעהן א
גיטל צום גיטס דאן דאס נאמען לייב.
ער וילעברעכטליך האט ער געווערט. ער
האט אבער באיאן אופן גיטס נעוואלט
לייבער, דא האט ער דא זאג איהם
זיין דער לייבער. און מיינענדיג, דא
ער האט דא צו טון מיט א געשקטע
וויניגלעך, וואס דערצעהלט איהם א
אז ער גיטס געשטאנענע מעשיות,
פרייז קאנען גיכער דאן איהם שטאר
ווערן, און ער געפאלען אויף אים.
אנדערע המבטא, ווי אזוי צו שטעלן
דאס גוב און זיין האנד פריי...
— אויב א זאך, ברודער, — האט ער
פריי אנטווארטען, וועל איך דיר זאגן
וואס דיין רבי האט געמיינט. דיין רבי
האט דיר געזאגט געשטיקט, ווייל ער

וועסט אהיים קומען ארום האלבענאכט,
די זאלסט אבער נישט אריינגעהן אין
שטוב נאר ציועהן צום מארק, אין
אומגעהן ארום אין ארום די קאמען
פון מארק.
לייבעקע האט נישט אזוי גוט געזי-
טענען. וואס דער רבי זאגט איהם,
און געוואלט ציעט אבערטרענען. דער
רבי האט איהם אבער נישט געלאזט
פרעגן קיין קשיות.
— פארהר ד? מינוט! האט ער אויף
איהם א געזיט געזענען, עס קען
ווערן צו שטעלן... אין דאס איבערלע-
געסטע שוין דארטען זעהן.

לייבטע האט זיך געזענעט און איז
גלייך דערהינגעגעהרען.
געקומען איז ער סתקי פֿהיים גע-
צו העלבע נאכט. ער האט געפֿעלט
דעם ריגוס קינעג און נישט געקענט
פֿהיים, נאר אַרויס אויפֿן מאַרק און
זיך אָנגעהויבען אַרומדרייען פֿרום דז
קראָמען אויפֿן מאַרק...

אין דער זעלבער נאכט, האָט דער
קאָלונעל פֿרויז, בעזום און נישט
געקענט איינשלאָפֿען. שלעכטע און
בייזע חלומות האָבען אַהם דעם נאָכ-
צו אָוועק געהאַלטען און איין פֿייג-
נע, און נישט קענענדיג מער איי-
נלעגן און בעס, האָט ער זיך אָנגעצו-
גאָר און אַנדערע מלבושים, כדי מען
זאל אַהם נעמען דערקענען, און איז
רויס אין גאָס...

דן נאכט און גראַד געווען זעהר א
וואַרעמע, אַ קיהל במיה'דיג ווונדערעל
האַט געבליבן אַקצען, דער פּרין
און עפעס ווין אַלגעמיינע שטענדיג, און
און געהענדיג אַזוי פערטראַכט, און
ער געקומען ביי צום מאַרק...
זעהנדיג, ווי איינער געהט אַרום
אָבער דן קראַמען, האָט זיך דער פּרין
זעהר דערשטאַקען. ער האָט זיך אָבער
גלייך צוריק געוואָהנט. — ערשט אַמאָס
געשטענען אַן שוין — האָט דער פּרין
געטראַכט, פאַר וואָס אַזן האָט נישט
געקאָם איינגען און בעס. בעסער
מיר געווען אַפּאָרטעווען מילע אַרבי
מיר קרעמען און גבאָהע... ווען אַזן
קום נישט אָן, וואָלט ער זיכער אַלס
קראַמען געווען אַיסגעלייגנט...
נישט וועלענדיג אָבער מאַכען קיין
רעש, כּדי דער „ווב“ זאל נישט ענט-
פּאָלען, האָט דער פּרין בעשלאָסען זיך
אָרבי אַלץ צו פערשטעלען פאַר אַ
ווב, פרי אַזוי אַרום זאל זיך אָהם
זיכער איינגעבען אָהם צו פּאָנען.

מטל לנפולען יאהרען צוריק, האט
עוואלוינט און קאליסון א יוד - ליי-
ע זעלבערשטיין, איז דער דאזיגער
ייבאקע, וואס איז געווען אַמאָל א יוד
זיגער, א שעהנער בעל פרנסה, גע-
יאָרען פלוצלינג א גרויסער יוד,
ראַטנעמאָלדן זעהר אויף א קליינער
דורגה, און גישט וויסענדיג צו וואס
מען נאכט זיך און וואס מען הויבט
אן טון, איז ער אַרומער געפֿעהרען
ווייל אלסען ראָדונגער ! - ווייל פֿון
אַלדזשער האט ער גישט אזוי שמעק
עמאָלע...

[illegible]

אין לייקענע בעזשעסען אַ סטאָל, צוויי, דריי, אַ וואָך, צוויי וואָכען, און מען הערעט נישט און מען זעהט נישט. אין דער פאמילע אומגעוואלדיג געווארען. און זיך מיישט בעזשען, ער העט דאס געזאגט אין אַסאָל דערמאָנען, כ'ווייס? — האָט ער געזאָגט, דער רבי האָט אַזוי געזאָגט אומ'ן קאָפּ, אַזוי פיל חסידים האָט דער רבי אין אַהאַל אַנגעזען גענומען. און אין געזאָגט אַריין גוט רבי'ן.

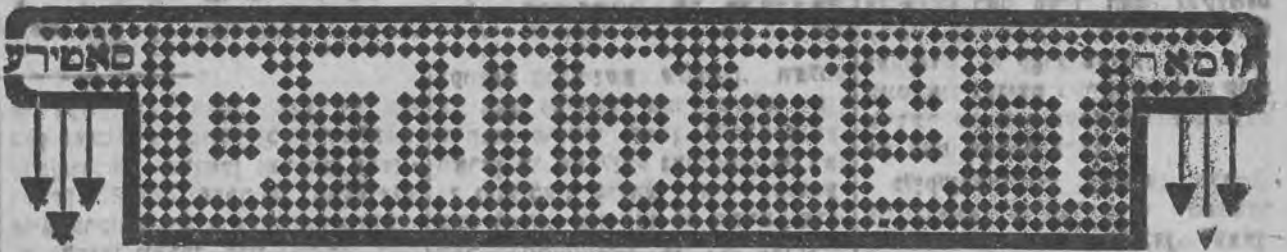
— און געדענקט אין דער גאנצער גוט — האָט דער רבי איהם געענטפערט, נאָר אַ פאמילע, אַז מען האָט דאָך אַזעלכע נישט אַזוי שטארק ליב, ווען מען שיקט דער גאָר נישט צו ענעם פאַר דער. צומאָרגענס האָט דער רבי פלוצלינג געזאָגט אַריינגען לייקענע און איהם געברענגט, — דו גיטס דאָס זיך אַזוי אַלעווישן, האָט דאָך.

— יא, רבי? — אין בין פון קאָליר. האָט לייקענע געענטפערט.

— געאָרעט זיכען וויבד אַהיים — האָט דער רבי צו איהם געזאָגט, דו

עסליכע צעהרלינג יקאר און ירירדן
אזוי עס דורך א פאקס, אז דא צעהר
מלחמה צומארגענע און אונזער
גרויס, וואס אונזער און אונזער
דאס צעהר גרויסמאכט: „מיט דא
מארגענע דעס צעהרלינג און
אונזער בעזען, וואס עס זיין בעזען
און דער קומארגענע מלחמה צו צעהר
עס גאנצע צעהרלינגען, און אונז
צו אונזער און אונזער
רויס, וואס דער צעהרלינג גרויסמאכט
צום צעהרלינג, זיין צעהרלינג
זאל אונזער צעהרלינג ווערן אונזער
אונזער דעס צעהרלינג, און אונז
אונזער קומארגענע; אונזער
צעהרלינג

מזר האבן זי גומט ארוואַסין צו גיל-
בען, אז זי בעשטעט מיין ערשטונדנען
אונט זיך און מיט א דעסטרוקטיווער
ערשטונדנען, אז קינערשע ערשטונדנען
זענען אונטער בעקומען פאר פירליכע
ערשטונדנען. און אונטער און דער
געט בעזען א שוואַך, צווישנענדיגן
זענענענענע ער האט זיך בעזענענענע
מיט דאס אונטערנעמלע. וואלט ער זיך
געט בעזענענע פערטיינענע געזען
אונטער זיין דער בעזע און דער
געזע, וואלט זיין לעבען געט גע-
שעלט געווארען און געמאכט אויף
שטעט און פארט, און דער בעזענע, אז
ער וואלט געזען צווישנענענע צו געזענע
און געזענענע עקזעסצענען, אז ער
וואלט זיך בעזענענע מיט ווילדע פארט
און ווארענע, אדער לאזען און איי-
געזענענע פארט זיין שוואַך, און וואלט
זיין געזענענע געט אונטערנענע דעם קאפ
וואלט ער האט איהם געמאכט פארט
הערשען און דער אונטערנענע וואלט.
ער האט געזענענע רוח, אדער דז אונט-
ערנענענע און זייער מעכטענע שוואַכע
האט איהם געט געזענענע קיין רוח,
דען זיין לעבען און תמיד געזענענע
און געמאכט. און זיין מוח האט תמיד
געזענענע דאס גרויסע פראבלעם: זיין
פערטיינענע מיט זיך געזענענע דעם בעזע
און דער היצע, געזענענע וואלט און טי-
גער? האט ער ערשטונדנענע פרויער דעם
שטיין, דאן דעם שלידער, דאן דעם
הייל און גיגען... איידער דער שטיין
זענענענע געווארענע פארט און האט ער
אריינשולגען א פארטענע, און ער ער-
געט געווארענע פארט א קויל צו שליי-
דערען און א שוואַכע, עס און א פרא-
און אונטער דעם שטיין, היינט דז פרויער
זיין פארט און געזענענע געזענענע
קומען, און און אונטערנענע געזענענע
מלחמה געזענענע. איידער ער און געזענענע
געווארען צו ווארעמענע דעם קערפער,

א גערעמטעניש

עס איז היינאָהר שטאַרק געפֿאַלען די געזעמטעניש אין שפּילן. ס'קומען פּרעהלעכע ידיעות פֿון דער גאַנצער גרויסער וועלט: א גערעמטעניש אין פּראָקורירן איז אויף פֿרויען און א שטור; לויט דז ציגער דאָרף בעקומען יעדער מאָן צו ווייבער פֿון. דז גערעמטעניש אויף פֿלעגער וואָס פֿון טאָג אָיך וועסער ווערט; גיטט געפֿאַלען איז נאָך יענער, ווער עס טאָלט אַרעפֿ אויף דר'גער. מוילען טרובט אַזעס פֿון ווענעווע פֿלעגער, שלום אויף דער ערד; ס'וועלען יעקעסן גוטע פֿירות, וועט מען שניידען... מ'פֿיין שווערד...

דז גערעמטעניש איז א גרויסע, אויס מיט הונדער, אויס מיט גוט! נאָך דערווילא וועט דאָס מענטשעל כּאַטש א טרופּען שטאַרק גרויס...

זיך איבערגעגעסען איינער (וואָס איז געקומען צו אַג) פֿלעטן 80 יערהונדערן געקומען וואָס העלט ביים שטאַרקען: וואָס איז דאָס מיט איין, ר' חיים? דער אַלטימערער: - גאָרנישט, און העכט זיך איבערגעגעסען מיט אַפֿיקאָל! איינער: - וואָס הייסט, אַהער העכט זיך איבערגעגעסען מיט אַפֿיקאָל? דער אַלטימערער: - וואָס פֿער, שטעטעניש גיטט, איך העכט אויף מיין פֿלעטן אויסגעגעסען 80 אַפֿיקאָלס! טאָ ווייל איז דער שיעור?

זי לעבט אַחוז חשבון! די מנהג פֿעטל פֿאַרט אונז איין צו אַהער דרייטונגען געבורטסטאָג, וואָס פֿאַר אַ מתנה זאָלען פֿון אַהער קוילען? צום דרייטונגען געבורטסטאָג דז פֿאַרטסטע מתנה פֿאַר אַהער, גלויב און, וואָלט געווען אַ ריכטיגן מאָשן.

זיך פערועהן

גאָט: וועט, עס איז דאָ אַ פֿלען און דער וועט! פֿלענער: טאָקען אַז איך האָב געמיינט, און אַהער זיי שוין פֿלע אַ וויסענשאַפֿט! ביים פֿאַטאָגראַפֿישטיק. - אַהער זאָלט זעהן איך זאָל פֿרויס קומען שעהן אויף דער פֿאַטאָגראַפֿישטיק. פֿאַטאָגראַפֿישטיק: - אַהער זאָלט אַזער און פֿון דערנאָך גיטט העכען קיין טענות און אַהער דערקענט זיך גיטט.

לייבליכע גנב

נאָך איידער ער האָט זיך צייט געהאַט עכט אַרומצוקוקען העכען אַהער דז סקענע געהאַטען פֿעסט און וועלער יענעס אַינעם, אַהער אַרומגעגאָרען מיט אַ גאָלדען שטריק, און אַהער אַרומגעגאָרען צום פֿרויס און חדר פֿרויס... אַם דאָס האָט דיין רבי געמיינט! - האָט דער פֿרויס געפֿעלט, איצט וועסטו דין שוין פֿון מיין הענד גיטט פֿרויסדורעכען... וואָרט אַינעם! - האָט דער פֿרויס געזאָגט, אַהער געזאָגט מיין ליבליכע, איך וועל דין שוין געלערנען זיך אַזוי מען צו געבט פֿאַרמאָג קרע-מער. און דער ערשטער רבּצ האָט זיך ליבליכע אַנגעזאָגט: זי פֿערלירט. ערשט איז דאָס פֿלען אַזוי פֿלעגלעך וועט ער וועגן שטעט אַ מנהג צו געבן. נאָך איינגען מיטן האָט ער זיך אַבער גלייך געזאָגט, ערשט איז אַהער זיך און אַהער איינמאל פֿלען פֿלעגער געוואָרען, און ער האָט זיך אַהער געזאָגט, וועלכען ער האָט אויך ערשט גוט דערקענט: - גיין, פֿרויס לעבען! גיטט טאָק דאָס האָט מיין רבי געמיינט, מיין רבי האָט געמיינט, און אַהער זיך אַהער פֿעווען פֿון אַ זעכערען טויט! - און ער האָט אַהער דערזעהען פֿלען וואָס ער האָט געהערט מיט אַ פֿאַר מנהג פֿרויס... דער פֿרויס האָט אויסגעשטעלט מויל

א רייניגקייט

א שדכן קומט צו אַ בחור ריידען אַ שידוך נאָך דער ערשטער וועגונג. טוט אַהער דער שדכן אַ פֿרעג: נו, וואָס הערט זיך? - פֿלען איז גוט - ענטפֿערט אַהער דער בחור - דער יחוס איז גוט, דער נאָם איז גוט און דער שווער איז גוט; צוליב איין קלייניגקייט: פֿון דער פֿלע אַליין ווערט פֿון גיטט גוט... פֿאַר וואָס? ערשטער - פֿון וואָס האָלטען פֿרויס ער דז מענער פֿאַר הינט? צווייטער - ווייל זיי לויפֿען זיי נאָך. נישט געוועהן... איינער אַ שיכור האָט זיך געזאָגט: רבּן פֿאַר אַ געקענטען, דז ער האָט שוין אַ לענגע צייט קיין גראַנעלען פֿאַר דז אויגען גיטט געוועהן. - מ'מאכט אַהער געטרוגען מיט פֿערמאָלעט אויגען, - האָט יענער גע-זאָגט.

און אויסוועגן געמיינט, און עס איז ווען דער ערשטער אַ שפּאַציר פֿון לייבליכע, ווי פֿרויסדורעכען פֿון אַהער, ער האָט זיך דערפֿאַר גלייך געמיינט דערלעבנען דעם קאָפּ, און געפֿולען דעם דאָסער צו טרענקען... דער דאָסער איז געפֿולען דעם פֿלען צו דז פֿלען, און אַהער מיט טרענען מודה געווען, און די קאָפּ איז מיט ס'... און פֿרויסדורעכען די געזעצט שולד אויפֿן צווייטען דז גער... און איבערגעזעהען פֿלען, וואָס לייבליכע האָט שוין געהאַט דעם פֿרויס פֿלעגער דערזעהען! עס פֿערשטעהט זיך, און דער פֿרויס האָט גלייך געמיינט לייבליכען פֿאַרמאָג, און אַהער זעהן ווערן און היינט גע-דאָקט, און געזעצט אַהער אויך נאָך אַ גרויסע טומעל געזען, ער האָט אויך געזען און זעלבען טאָג אַוועקגעשטאָקט דורך לייבליכע אַ געלערנטע טומעל שטע-פֿעלע דעם ראָדונער רבּין אַ מתנה וואָס ער איז אַ דאָקט אַהער געזען געוואָרען פֿון טויט, שטעטער האָט ער אויך לייבליכען געמאָלט, פֿאַר איינפֿווע-זיך און פֿערוואָלטער אַזער זינט גע-מער, פֿעלדער און וועלדער, פֿון ווען נאָך לייבליכע האָט שוין געהאַט פֿלען מי חיו פֿרנסה געבאָר... און שטעטעל און אַהער אַזער דער נאָמען, לייבליכע גנב! פֿון דעמאָלט אַן פֿערלירען פֿון און זיין טויט פֿרויס, און אויף וועלדער ער האָט זיך געזען דז מנה געגעבן מיט גוטען און מיט גיט, ווען האָט פֿלען גיטט געהאַלטען, און יונג און פֿלעט, מיין און שטעטעל נאָם און מי פֿרויס שטעטעל האָט אַהער אַנדערש גיטט געווען נאָך - לייב-ליכע גנב!...

קארל האָט אַ קנייט געטון מיט דז פֿלייצעס. - דז געטרויסט פֿון גיטט? - גיין... חס וחלילה! - פֿלען... פֿערשטעהט אַהער מיר, געדינגער הער, און דאָרף פֿליין אַטערשטען אַנטשטער צוריק צו דער פֿרייליין פֿאַליי. דאָס פֿרייליין פֿאַליי וואָרט דאָרט... ס'איז אַ זעהר היכטענע זאָך. - זעק זיך דאָ אַיפֿיק, און וואָרט צו, איך וועל פֿליין איבערגעבען דער פֿרייליין אַדאָ דעם פֿרויס, און זי וועט דיר שוין געגעבן אַנטשטער. - גי, זאָל שוין אַזוי זיין! ער האָט אַרומגעגעבן פֿון דער בונדע-קעסעל אַ קאָג-ווערט און דעלעוועט אַהער קארל'ען. דערנאָך האָט ער זיך אַוועקגעזעצט, און פֿערוואָלטערנדיג אַ לויפֿע-ציבונק האָט ער אַ פֿרעג געטון: - און מעג דאָך ריכטערן. - מענטש! קארל דרייט זיך און אַרומ, געהענגט איבער'ן קאָרדאָר האָט ער זיך אויסגעקוקט אַנטשטעל צוקוקען צום קאָרדאָר. מ'דאָרט געדאָנקען האָבען זיך אויסגעוועקט און זיין קאָפּ פֿאַרוואָס האָט ערשט פֿערלירט, אַנטשטעט צו קומען פֿליין צו דער שוועסטער, ווען זי פֿלעגט עס פֿליהער טון, געשיקט אַ גריף צו וואָס פֿאַר אַ חילוקי דעות געבן עס צווישן זיין ענטשטענען צוויי שוועסטער און צווייטער געוואָרען? אַהער האָט זיך אויסגעוועקט, און דער דאָסער גריף וועלכען ער האָלט און דז הענד, מיט אַין זיך פֿערזעהעלעטען פֿעיס אַ היכטיגע זאָך; ס'קאָן זיין - אַפֿער ס'דאָרט פֿון לעבען און טויט... דער כתב איז געווען פֿערלירט, ער האָט אויסגעצייכענט געקאָנט דז דאָזיגע האַנדשריפט. (א פֿאַרשטאָנד קומט)

(א פֿאַרשטאָנד קומט)

דאס בוך פון חיסוד

א מיידעל איז דז טעג אַרומגעקוקט מען און אַ צוהענגענדיג און זיך גע-ווענדעט פֿערטויליגן צום בוכהענדלער. - און געהאנגען חתונה האָבען. קאָנט אַהער פֿון גיטט רעקאָמענדירען. - ערשט אַ פֿאַסטע בוכעל צוויי לייכענען: דער צוהענגענדיגער האָט אַהער דער-לעגט אַ בוכעל מיט'ן נאָמען: וואָס מיידלעך פֿאַר דער חתונה דערפֿען זיין. דאָס מיידעל האָט דורכגעלעזט. ערשט דאָס בוכעל און עס צוריקגע-געבען: - דאָס זעכט, פֿאַניע, בעקאָנטע זאָ-כען. האָט אַהער אַפֿער אַ געזעל: וואָס מענער פֿאַר דער חתונה דאָרף גיטט וויסען!

דריי מינים

זעלנע, אַ פֿאַסטער פֿון צוויי קינדער, האָט נאָך פֿעלעכע יאָהר אלמנשטאָט, חתונה געהאַט צום צווייטען מאָל מיט אַ צוהענגענדיגער, וועלכע האָט אויך געהאַט אַהער אייגענע צוויי קינדער. דאָס פֿאַרל האָט געלעבט געקלינג און און זיין לויף פֿון דז יאָהרען האָט גוט געזענען. יעדער בונד מיט נאָך צוויי קינדערלעך, איינמאל, ווען זעליג מיט דער פֿרויס זענען אַרומגעקוקט פֿון גוט און הויז אַרומ, האָבען זיי דערהערט שרעקליכע געוואָלדען פֿון דעם קינדער-זיכער. זעליג און פֿרויס זיי איינשטעלען, ווען ער איז אַרומגעקומען, האָט אַהער דאָס הייב געפֿרעגט: - וואָס קומט דאָרט טאָר?

- ס'איז געריכטעט מיט געריכטעט, ריכטע קינדער און מיין קינדער שלע-גען אונזערע קינדער. אויף אַנטיקואַמאָן. - וועלכע און דז געזעמטע וועסער-קראַפט?

ביידע זענען גלייך

מאָן. - און ביין געקומען צו איין מיט אַ שטעלע כחורה, אַהער זאָלט פֿון מ'כען אַ קלייד פֿאַר מיין ווייב. שניידער. - פֿאַר וואָס האָט אַהער גיטט מיטגעווען איינער ווייב, נאָך איינער קליין מיידלעך און דאָרף דאָ געה-מען אַ מאָס? - עס מאָכט גיטט, אַהער קענט די מאָס געבן אויפֿן קינד, ביידע טראָגען היינט דעלעבע קליידער...

די האַנט אַ טעות

ווייב. - זעהסט, מיין מאָן גיב אַ קוק ווען יענער פֿון דאָרטען און לעבטע נישט זיין פֿרויס. פֿאַר וואָס ליבסטו נישט אַזוי ווי ער? - מאָן. - ווען אַהער וואָלט געלעבט אַזוי ווען ער וואָלטען פֿון דער'האַנט. ווייב. - טאָרוואָס? - מאָן. - ווייל דז האָט אַ פֿעלד, עס איז נישט זיין ווייב.

איין פלאמען פון ליבעל איז האס

(112) (ר א מא א) קורלאַנד האָט שוין געהאַט ברעה צוריקצוגעהן אויפֿן הויף, כּווי צו שרענען ביי דז זעלנער, וואו און דז דער פֿאַלע-צאָס. פֿלעגט האָט ער אַזער דערהערט עמיצונט שריט. דז טיר האָט זיך געפֿענט, און אויפֿן שוועל און דער-הויכער מאָנטענערשוין. - האָט פֿערלעבטעט דאָן - האָט יענער אַ פֿרעג געטון. - דער הער וועט פֿון מוהל זיין, וואָס און ביי דז פֿריין און אַנטיקואַמאָן, אַזער און האָט דאָ געקלאָפֿט און געווען, און קיינער האָט זיך נישט אַפֿגעווען און גיטט גע-קומען. דער אַרומגעגענער האָט צוגעשטאָקעט מיט'ן קאָפּ. - צו האָט און דעם כּבוֹר צו רעדען מיט דעם הער דריי-זיין? - יאָ. - דער הער וועט מיר ענטשולדיגען.. איך בין גיטט פֿון דז קאָנטען... - ווער זעט גיטט? - איך האָב דאָ צוגעשטאָקעט געהאָט פֿאַר דז רוסען, און פֿון אַוועקגעשטאָקעט אַ פֿערד... פֿאַר דז געהאָט האָבען פֿון דז רוסען געזאָהלט, אַזער פֿאַרן פֿערד ווילען זיי גיטט געזאָה-לען... און וועל זיי אַזער דאָס געלד גיטט שטענען, און און וואָרט ביי זיי וועלען מיר געזאָהלען. - זעהר גוט, אַזער, וואָס געהט עס מיך און?

- נו... גאָרנישט... דער הער פֿרעגט זיך פֿון אַזער, ווער און ציין, מיט און דאָך זאָגען... גיטט וואָהר? - יאָ, איך פֿערשטעה שוין... כּ'פֿערשטעה, און גיטט גע-קומען, צו מיר וועלען הילף... האָט אַזער, גוטער ברודער, גע-טראָפֿען אויף אַ שלעכטען פֿאַרשטאָט... און בין פֿליין גאָלד! - יאָ, און היינט עס! האָט זיך קורלאַנד אַפֿגעוועקט מיט אַ געלעכטער - און ווייט, און מ'קאָן דאָ קיין איין שולדיגער גיטט געגעבן און דער גאָנצער פֿאַבריק, און בין אַזער גיטט געקומען געפֿען קיין געבאָה. קארל איז בלאָס געוואָרען פֿאַר פֿעס. - פֿלעגט וואָס צו פֿליר רוחות? וואָס זעט ווילסטו דאָ האָבען? - און וועל אייך באלד זאָגען, געדינגער הער, ביי אייך וואָרטען דאָ אַ צווייטע פֿרייליין אַדאָ, אַ צווייטען פֿרויס און אַדאָנטערטע טאָכטער... אַם זעכט לויפֿען, וואָס איז פֿערמאָשט געוואָרען צום טויט... גיטט וואָהר? קארל האָט זיך אַנגעוואָרען נייערע צוועהערען. - יאָ, אַזער איינע וואָרטען דאָ ביי מיר, און וואָס זעט ווילסטו? - און וואָס זעט וועל איך? און וואָלט געוואָלט, געזע-נער הער, ווען זאָגט מען עס? איך וואָלט געוואָלט זעהן זיך מיט אַהער. - וואָס האָט אַהער געוואָלט אַפֿגעגעבן? ווער האָט דאָ אַהער געשטאָקט? - און קום דאָ אַהער, געשיקט פֿון אַהער שוועסטער, און איך האָב אַהער גיטט צו זאָגען קיין שום פֿאַסטע-זאָלען, איך האָב אַהער נאָך געוואָלט אַפֿגעגעבן אַ בריף. - אַ בריף? - יאָ, אַ בריף פֿון דער פֿרייליין פֿאַליי. - דערלעבט מיר אַהער איך וועל אַהער אַליין אי-בערגעבען. - דער הער וועט מיר ענטשולדיגען... מ'האָט מיך גע-געטען, און זאָל אַהער פֿליין, פֿערזעהלען אַפֿגעגעבען.

קארל האָט אַ קנייט געטון מיט דז פֿלייצעס. - דז געטרויסט פֿון גיטט? - גיין... חס וחלילה! - פֿלען... פֿערשטעהט אַהער מיר, געדינגער הער, און דאָרף פֿליין אַטערשטען אַנטשטער צוריק צו דער פֿרייליין פֿאַליי. דאָס פֿרייליין פֿאַליי וואָרט דאָרט... ס'איז אַ זעהר היכטענע זאָך. - זעק זיך דאָ אַיפֿיק, און וואָרט צו, איך וועל פֿליין איבערגעבען דער פֿרייליין אַדאָ דעם פֿרויס, און זי וועט דיר שוין געגעבן אַנטשטער. - גי, זאָל שוין אַזוי זיין! ער האָט אַרומגעגעבן פֿון דער בונדע-קעסעל אַ קאָג-ווערט און דעלעוועט אַהער קארל'ען. דערנאָך האָט ער זיך אַוועקגעזעצט, און פֿערוואָלטערנדיג אַ לויפֿע-ציבונק האָט ער אַ פֿרעג געטון: - און מעג דאָך ריכטערן. - מענטש! קארל דרייט זיך און אַרומ, געהענגט איבער'ן קאָרדאָר האָט ער זיך אויסגעקוקט אַנטשטעל צוקוקען צום קאָרדאָר. מ'דאָרט געדאָנקען האָבען זיך אויסגעוועקט און זיין קאָפּ פֿאַרוואָס האָט ערשט פֿערלירט, אַנטשטעט צו קומען פֿליין צו דער שוועסטער, ווען זי פֿלעגט עס פֿליהער טון, געשיקט אַ גריף צו וואָס פֿאַר אַ חילוקי דעות געבן עס צווישן זיין ענטשטענען צוויי שוועסטער און צווייטער געוואָרען? אַהער האָט זיך אויסגעוועקט, און דער דאָסער גריף וועלכען ער האָלט און דז הענד, מיט אַין זיך פֿערזעהעלעטען פֿעיס אַ היכטיגע זאָך; ס'קאָן זיין - אַפֿער ס'דאָרט פֿון לעבען און טויט... דער כתב איז געווען פֿערלירט, ער האָט אויסגעצייכענט געקאָנט דז דאָזיגע האַנדשריפט. (א פֿאַרשטאָנד קומט)

יאהרגאנג 1909.
הינטש הויפט וויד און די
דעניסמראציע.

Dr. Z. Rakowski
 טעציעניסט פאר אויבערע, נאז, הארץ.
 אין ליובען-קרוקוויטשען.
 קאנסאולטינגאדאקטאר פאר סעלעקטן 81-87
 שפריטאמאליק פון 12 בון 2 און 5 בון
 7. געבט אויך אן אין לעצטענעם ווערשער 17
 פון 10-11 און 2-3.

628 Dr. med.
Wolf EYCHNER
 גינעסאקאג-אקווער
 צוריקגעסעהרט
 ווערשער וו. סעלעקטן 72-34

העצמאים אין ערקלערונגען קענען
אָנענטווערן ווערען שרייטליך אָדער
מינדליך.

טאָג 26, ביזן 29. ה. א. קענען
אָנענטווערן ווערען קאָנדיראַטען-ליס-
טעס אויף ראַטמאַנער. די באַהאַל-
דיראַטען קען נישט איבערשטייגען 150.
עס דאַרפֿען אָנענטווערן ווערען: נאָמען,
קאָמפּליען-נאָמען, בעשעפטיגונג, געבוי-
ער אָדעס און יעדען קאָנדיראַט און
זיין עלטער. ער דאַרף זיין נישט יונ-
גער אַלס 25 יאָהר ביז צום 3 טעם-
טעמבער, ה. י.

די קאָנדיראַטען - ליסטעס דאַרפֿען
זיין אונטערזעריבען דורך 200 וואָ-
לער מיט דער בעצייכנונג טאָן זייערע
נעמען. קאָמפּליען-נעמען זאָלן גענויג
דאַרעסען. צו די קאָנדיראַטען-ליסטעס
אויף ראַטמאַנער דאַרפֿען צוגעלייגט
ווערען בעשאַפטיגונגען פֿאַר די קאָנדי-
ראַטען, זאָל (1) זיי האָבען נישט פֿאַר-
לוירט; אָדער זענען בענעפֿיציאַט געוואָ-
רען אין זייערע ריכט; (2) זענען מנכא
מאָאָל זייער קאָנדיראַטער אָרטיסטע-
לען אויף דער ליסטע.

אקטיווע וואָהל-רעכט צום שטאַט.

אַס האָבען פֿאַר גירער פון דער
 נאָכט אַהן אונזערער פון געזעלשאַפֿ
 נעלכע: 1) האָבען געזענדיגט 21 יאָהר
 געבן פּאָליטיש גירערשאַפֿט; וואָס
 פֿאַר אַיי לַגדו וועניגסטענס זיינ'ן
 שוין 1927.
 טאַטיווע וואָהל־רעכט (געזעלשאַפֿט
 זיצן אַלס ראַפּעמאַן) האָבען: די, וואָס
 זיצן קאַמיוע וואָהל־רעכט, זיי
 לויט וועניגסטענס 25 יאָהר און קעגן
 ייִבעצן און שרייבען פּאָליטיש.
 די אַפּשטימונג וועט פֿאַרקומען דער
 אָפּשטער. ה. י.
 יי האָט וואָהל־קאָמיטע צעמיינ
 שפּליך פון 6 ביז 8 אָוועד, די קרייִ
 אַהל־קאָמיטעס וועלען טעטיג זיין: אַ
 ייִבענדיג 4 אָוועד ביז 10 אָוועד
 אין דער אַנאָרדי.
 באָטאָ און אָוועד די אָוועק
 פֿאַר אַין אַנאָרדיִקאַט אַ ייִבענדיג
 אַר צעטרייבונג פון אַרשטאָפּער
 אַר באַיטנאָט, אָיף וועלכער אַר
 צוואַהלס געוואָרען אַ וואָהל־קאָמיטע
 אַר די ספּאַרד־ראַט אַוואָהלען: פון 50 פּאַר
 19.
 דער וואָהל־קאָמיטעט איז צוגעטראָ
 פֿאַר דער וואָהל־אַרבייט און אַר
 אַר האָט אַרשטאָפּער

וואהל-קאמוניקאטען.
 זון יודישען דעמאָקראַטישע
 וואהל-בלאָט.
 דער יודישער דעמאָקראַטישער וואהל-
 קאמוניקאטען אָרגאַנען איז שבת און זון
 און 8 וואהל-מיטטינגען אין פאַרשידענע
 אַרטיקלען, וואס זענען אָנגענומען
 ב'ים בלאָט. ס'וועלדען אַרטיקלען
 וואס וועלדען, דער הערשענדיקער
 אַרטיקלען, אַרטיקלען, אַרטיקלען, אַרטיקלען,
 אַרטיקלען און וועלדען און וועלדען.
 דישער אַרטיקלען-וואהל-קאמוניקאטען
 מיטעם פּאָליטיק
 וואס-וואהל-באַרען פּאָליטיקען 14.
 דער מיטטינגען און פּאָליטיקען
 פּאָליטיקען קומט פאַר שבת 10 פּאָלי
 מיט ווי ס'איז געווען געמאכטען א
 אַרטיקלען 4 אַרטיקלען געמאכטען.
 דער וואהל-קאמוניקאטען

ברית
אונזער אָנגעלעגנטער גאָסט.
(ס) פון נאכטן איבערפירט אָן זי-
אָן שוין די לאָזער בעקערען גע-
ווען נאָרמאל עסטיג.
פֿירט ברויט אין אַבער דרשט געווען
עין שטאָרט און די שפּעטערע שטאָרטי-
אָבשטעלען, וועל איז די בעקערען
און נישט געווען צוגענויט קיין גע-
נאכט.
נאכטן האָבען די בעקער מיטטער
ייִנגעלעכען אין דער וואַסער-אידע-
ווע אַ געווענליכע מאָנטיירען מעקאָרייל
זענען געדערן דעם בלייִאצמאָנען פֿרייז-
קורסט אויף ברויט.
גראַסצער רבי איז לאָדו.
זונטאָג, 1 ביטאָג קומט מיט דער
אפּאָליק-באָהן קיין לאָדו דער רעדע-
צער רבי היב ר' ישראל יוסף, פֿון
ציר באָהן וועט דער רבי פֿאָהרען
אויפֿן בית החיים וואו ער וועט האָל-
ען אַ הסד אויפֿן לבר פֿון זיין פֿאָ-
הר, וועלכער איז נאָך געוואָרען אין
אדער.

**שטאטישע ארבייטער און
אנגעשטעלטע**
דראהען מיט אשטרייך. אויב זייערע פאדערונגען
נעמען גוטע נאכגעקוקענע פארשטייט זיך

(ג) נצטען אין סאָרענימלעך אָדער
היינטיגען טאָג נישט דאָס קיין קאָפּ
פֿאַרענץ מיט די פֿאַרשטענדער פֿון פֿאַר
אין, וועט אױסברעכן אַ שטורם פֿון
די שטאַטסעס אַרבייטער און אַנדער
שטאַטעס.

נישט קיין רעדוקציעס
נאָר, פערקעהרט, די אַרבייטען ווערען פערשטאַנדען.
(ס) היינטיגען חודש האָבען זיך שוין
ענזאָלט אָנהייבען די רעדוקציעס ביי
י פּענאַליכע אַרבייטען, וועלכע האָ-
ען געזאָרפט זיך ענדיגען.
דער מאַניסטערט האָט אָבער ביי-
מאַסן, צוליב דעם וואָס די אַר-

נומע מענשען, רופט זיך אפ!
5 מענשען נעמען אויס פאר הונגער און נויט.

[illegible]

וְהַלְעֵז אִיז רֵאדאמסס
זאלעז גע'פסל'ס ווערעז.

ועל, אז די וואהלען זענען פארגעקומען
נעזעצליך אין דער נייער שטאט ראטה
דארף זיך געהמען צו דער ערבייט.
די דאזיגע פארגעז דארף דורך דער
וואוואידזשווע דעצידירט ווערען די
צווייטע וואך.

[illegible]

זאל פיל הארמאניע, נארוואוויסא 20
לעצטע 7 פארשעסונגען פון
אננא אז היימאז יאסובאוויטש
פון זומער-סעזאן.

[illegible]

שבת 3.30 נאכמיטאג צו פיריגע פרייזן
סווי ברעז
 לעבענסזיל און 4 אקטען מיט בעזונג און מעגן, רעזשי: היימאן יאקאבאויטש.
 הויפט-ראלן: סווי—אָנאָ יאָהאָבאויטש; ד״ר צעזלשטעם—היימאן יאָהאָבאויטש.

שבת, ד. 17
9 אין אָוונד
חאנטשע איז אמעריקא
אין 4 אקטען מיט געזונט און סקען פון רעקארד רעזולט היסטאריע און אקטען מיט
הויפט-ראלע, "ההימנע" - אונז יאקוב בארמיש, העלדע און אנערקענט געהערן
אין אקטען מיט אים דו אקטען מיט אים

צום 30-טען מאל "די גרינע פלד" לעבענסבילד אין 4 אק-
זאמלאך, 18.טן, 9.טן, רעזומירט דורך העמאן יאקאבאוויטש. הויפט-ראטון גאנצעלע-פלא-
נעטן פון מינא, וועגן-היימלאן יאקאבאוויטש. צו יעדען בילדען הערש געגע-
נעכען פאמאגראפיע פון אונז אין היימלאן יאקאבאוויטש מוסין קאפאליט
אויס דער זיידע שולע

[illegible]

WYSTAWA RUCHOMA

ה'נא ERA : נרעםטע וועלט=סענסאציע! נרעםטע וועלט=סענסאציע!

פאר ייזער נאכט פייגער

נרטיב דראמע פון מענטשליכע ליידענשאפטען. - אין די הויפט-ראָרען:
Ivor Novello, Vanna i Isabella Jeans

סימפאזישער ארמעסמער.
דער זאל איז מעלאניש וועגטליזם.

אויסערדעם: בעזוד פון פרעזידענט מאשמשיצהי איי ראדן.

פון מיטוואך דעם 14-טען סעפטעמבער ד. י. גרויסער דאפעלסער 20 אקטינער פראגראם!
2 מעכטיקע עקשן העל-
דעו פון אמעריקא —
TOM MIX i PETE MORISON
ווער פון זיי איז ?
ווער אמעריקא ?

דער דעטעקטיוו פון טייל אנישען הייל

דער באמערקטער **PETE MORISON** איז גר. 10 אק. שטאמט. מ'זעט אים פון זיין שטאדט פון שווייץ א. ג. —

פרעזידענט מאשטישיצקי איז ראדן. | קירצ- | **Ramon Novarro** איז דעם בע-
 נעם אויסער- | **„BEN ALI“** | זעהט און זעלמען פראגראם!

פראטעסמירטע וועכסלען ערשטעלאטיווער **הירשעווער = ווערדעמער** **Lustrany polysk**

מ. שאר'ט, פעמריקאווער 33

פון איבערע און אפערטרוםס ווארע. צוגעגליבע פרויען און בערגונגען.

WYŻSZE ŻENSKIE
GIMNAZJUM
KLARY WOLFSONOWEJ

פאמארסקא 18 (שרעדניא). נאוויט אויך ערפענט קלאסן פאר קינדער פון 7 ביז 14 יאהר, וואס ווערען געציהרט לויטן מיסטעם פון שוועצרושע שולען.

7-4 יתרה. :- האדרנע ערצהיינ' סיסטעם פראפ. מאנטעסארי.
נידרינטער אנצאהל.
וידאמאסאנע נעכטעלעכע ווערען געלערנט אין א ברעטען מאטשאב.
624

די דערציילונג נאכאנאנד ווען אונזער א ספעציעלער השקפה
 די קאנצלעריע אין נומערן 1-9 אין 7-5 אין איינער

שפארזאמח"י'ס מאכט רייד!
 עס איז שוין אנגערל בעוואוסט, אז דז בעסטע קופלע פון איינקליפען

[illegible]

רעזעמסציעס, לעבער-ליידען, געשען
דיקקייט, אטערעמיות, דאס קומען בלויז
אין קאפא, שטילען די סקרוס פון הע-
מאראאידען, רעזענען דאס בלוט אין בן-
צום פערט 2,200 וף. ווי אויך א מאכאנאמע סטאן-צימער מיט זיידע בערעקס. 516

הערשניצע "דראווע" צוגעברויכען 1 אדער 2 פילען א גאנצן
 באקסער און אגנשט — א גינסט דערפונגונגס-טיטל
 פראטעסט פראטעסט
 באקסער און אגנשט 5 עט, לאבאראטאריע ד"ר שורקאוסקי. רעגונג, היילונג פון שפארד-שטערונגען, שטימע, שטארקע
 א. א. ו. דיאטעטיק, הייל-אסאש, אימפונגען געטע

אָדער נאָוואַמיעסלא 3 (וויסאדניא 13) סעלעפאן 37-76
 4-3 וואגא 10¹/₂-11¹/₂

ד"ר מלאבאדאסמי	101 ¹ / ₂ - 12 חודשים
ד"ר בראניסל פרענקער	12 ¹ / ₂ - 11 חודשים
קלאזענבערג	11 - 12 חודשים

פון 3 1/2 יאָר און געקלערט לויט סיסטעם פון פראָפ. **MONTESSORI**
 ד"ר אליהנדר. פארנאליס 1-12, זונטאָג 1-12
 ד"ר גיפאנסיקי 9 1/2-11, זונטאָג 9 1/2-11
 אינגערלעכע **"ELEKTRON"** **ŁÓDŹ, SIENKIEWICZA 39**

1-12 11-10 4/3-3 2-1 2-12 2-11 2-12
 פאז
 רעווי
 האז העקריט
 סטאנקע-העקען
 SPRZEDAŻ MATERIAŁÓW
 ELEKTROTECHNICZNYCH
 DO CENACH UMIARKOWANYCH
 (Illustration of a person working with a large coil of wire)

פון זי. וואלפסא: טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 5 ביז 7 און
 פאמאדססא 18 (געבלידע פון פאדק און גארען). 973
 12-10¹/₂ 5-3 12-10¹/₂ 2-12
 12-10¹/₂ 2¹/₂-1¹/₂ 2-12
 10¹/₂-9 6¹/₂-5 10¹/₂-9

פון דאקטוירים ספעציעליסטן און ערזשע דענטיסטן קאפיטל	רעמשיצע „Sanitas“ Cegielniana 29, tel. 44-51.	10¹/₂ - 9¹/₂ זונט. 4¹/₂ - 3¹/₂	ד-באלדאטא	מדיצינע	Zawadzka 15, tel. 11-87	ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
און ערזשע דענטיסטן קאפיטל	1-11 זונט. 7¹/₂ - 6¹/₂ - 11	פערלום	פערלום	סראנקהמטען	ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען	זעהט אן אין דערמיטל פון 8 ביז 9.30 פארמ. און פון

[illegible][illegible]

רעמקענאדעם	ד"ר מילרסאן	7-3	רעונוואן פריי רעונוואן	א. שטיינבערג י. שטיינבערג
קאמפאניאן אנטווערפן	ד"ר מ. קאמפאניאן		ע. א. - פ. ר. ז. מ.	הרשטינגא. יאסין

שער פון פנים, וועט ווערן צווייטנס אין מיטן פון א
 שער טאג. צו עקסטערן אין סקולער-אפטישענע
 H. HERMALIN, Piotrkowska 11,

Lustrzany połysk

Urbin

ר ע פ א ר מ א צ י ע פ י ל ע נ .

ש"ט דער מארקע גייסמליכער בעקאנט פון
 יאָהר 1602 רעגולירען דעם מאַרקע, שיען פאָ
 רעוואַלוציאָנען, לעבער-ליידען, געבן
 זיך קייט, אַרעסטירט, דאָס קאָסען בלויז
 אין קאָפּ, שטילען די וואָרען פאָר-
 מאַרשאַלדען, רעווערן דאָס בלוט און ביי-
 געגאָנגען צו אַבסאַרוקציע — אַ גוטשני
 דורכגעגאָנגען-מיטעל.

צוגעברויכען 1 אָדער 2 פֿילען אַ גאַנצן.
פֿרעו פֿון אַ שאַכטער 1.35. אויסאַרבייטונג
פֿון דער אַפּטיק

Karczewski, Tuszyński, Warszawa, Trębarka 4
צו פערזענען אין די אומייקען און סקלדען פאסן
703 גייסטליכען (Zakonnik).

ELEKTRON

WYPRZEDAŻ MATERIAŁÓW
ELEKTROTECHNICZNYCH
PO CENACH UMIAIROWANYCH

Dr. I. Herszfinkel

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
 נחמט אן אין דערהיים פון 8 ביז 9.30 פארט. און פון
 5 נאכט. און און לעטשטונע, "אמאקן".
 924

ראשעוועם די האר!

אָמלי געבאלדן דיסע קענען צוריקצוקומען צעהנע תהר.
 פֿענוצענדיג באַלדאָם אויף וואַסער פון האַר.
 וועלכער פֿעהרעט פון אויספֿאַלען, פֿערנזשעט שיען,
 צווייטעס דאָס גייסן פון קאָפּ אין דערזעס די קאָפּ.
 געשטאַרבענע האַר-וועלכער, וז אויף האַרעס גענון
 וועבֿער שווענקלעך, געלע פֿלעצער אונגליי. אָוונרייגען
 טען פֿון פֿנים, וואָס ווערען צווייטעס אַזן מיש פֿון אַ
 האַר טאָג. צו צעקומען אַזן סקלאַד-אָטעמסע 222
 H. HERMALIN, Piotrkowska 11,

הינמ נחזיסע פרעמייערע!

בְּדוֹמָה = בְּרוּךְ עַד עַלְאָפֶט

[illegible]

אויסקוקס חרם פארגעשטעלט דער פראגא:
"אוי די זאכט"
 מאגערט ביי דער הערשאפט פארגע:
 באפע פאגלעכער. ווי אויך דאס פאלגנדיקע:
 Roma Zielińska Ola Zarok
 Zofja Tokarska Edward Rej
 טאג-דעם אויסגעפיהרט דורך סעלערווי.

רַא אֶל אֲרָעוֹ, נִיבַעוּ אֵיךְ הָיִינָם

נרו סע סענסאציאנעלע דראמע אין גרויסע 10 אקטען.
אן דער הויפט-ראלע: די פרעמירע שעהנהייט 6:00 ניו-יארק

שעת אין ווגמאָן - פון 1.30 א זייער נאָכטאָג. מימאָן. אַררעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' פ. ניעוואַדאָמסקי אנהייב פון דן סאָנעס: 4 א זייער נאָכטאָג.

קאנטראלירט און איינער פארוואנדעלן. צו איהר זענט ריכטיג אריינשטעלען און דא וואהל-רשימות.
קיין איין יודישע שטימע טאר נישט פערלירען געהן!
 אויסקלענען וועגן אנדערע ריגקייט צו פארוואנדעלן, ביטעס, רעקלאמאציעס, הערען ער-
 טיילט אין פאליגנדע וואהל-ביורא'ס:

- (1) פאלקס-הויז, זאנזונק 5,
 - (2) העפער-מיסער-פעראייז, ברושזשנינער 7,
 - (3) סקויטען-ארנאניזאציע, פעטריקאווער 101,
 - (4) אין ראראנאשמש, זשוראוויע 5 (ביי שוואל ציטרינ)
- טעמני 509-12 מיטטן און פון 2-8 קיין קווענד.

פרעזיריום פון יוד. דעמאכראט. וואהל קאמיטעט:
צרות. וויצמאן, ד"ר הערשפֿינקער, א. געלאסען, ד. לעווי, מאנדערמאן,
משה גאדלבערג, פֿרייד, מאיר גאדלבערג, גראסמאן אין מינץ.

Magistrat m. Łodzi ogłasza niniejszem publiczny przetarg ofertowy na urządzenie filtra biologicznego na posesji szkoły powszechnej przy ul. Podmiejskiej z własnych przedsiębiorcy materiałów i robocizną z wyjątkiem cegły, które Magistrat będzie potrącać z rachunków, licząc po 70 złotych za tysiąc sztuk.

Oferty należy składać w Magistracie, pl. Wolności Nr. 14, III piętro, pokój Nr. 52 do dnia 31 września 1927 roku do godziny 12-ej, gdzie przejrzeć można kosztorys, projekt i warunki przetargu.

Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru z pośród wniesionych ofert
względnie nie przyjęcia żadnej.
Łódź, dnia 15 września 1927 roku. 955

55

מערן מעקמה 15 גרעסער, גרעסער 20 גרעסער, אין מעקמה 40 גר.
גרעסער 60 גרעסער, גרעסער 10 גרעסער, גרעסער 15 גרעסער. —
מער גרעסער 100 גרעסער, גרעסער 100 גרעסער, גרעסער 100 גרעסער.
— 80 גרעסער, גרעסער.

בבית המדרש

מחיר לפרק: 10 חודשים - 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000
 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000
 מחיר דמי הוצאות: 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000
 מחיר דמי הוצאות: 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000 - מחיר דמי הוצאות: 100000

Wydawnictwo „Majer Folio-Blat”, spółka z o.o., ul. Rynek 10, 80-600 Gdańsk
Kontakt: tel. 71 79 10 10, e-mail: biuro@majerfolio.pl

Produktor odpowiedzialny Ch. Kistner